

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6 soros hirdetés egy sor 20 fill.
Későbbi sorokért külön díjat kell fizetni.

Arad, 1907. október 8.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 327.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, október 8.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: A kvótaemelés után.
A nemzet gyásznapja.
Goldis László beszámolója.
Justh Gyula az aradi gárda ellen.
A munkáskuria az orvosszövetség ellen.
Gyilkosság egy aradi kórházban.
Führer ur csalt.
A kegyes urnó bünei.
A vörös oszlopok.
Pásztor Árpád plagizált.
Tárca: A néma szultánkisasszony.

A kvótaemelés után.

Arad, október 7.

A lehetetlen, a hihetetlen, az abszurd és képtelen dolog megtörtént: a kvótát fölemelték. Azon miniszterek hozzájárulásával emelték föl, akiknek pártja évtizedeken át tiltakozott az ellen, hogy bármilyen kvótát is megszavazzanak. Azt meg egyenesen a hazaárulás bűnével egyenlőnek bélyegezték, hogy a kvótát valaha föl is emeljék. És a végzet különös kegyetlenségéből ép nekik kell megtenni, amit a szabadelvűpárt mindig ki tudott kerülni: a kvótát feljebb srófolni.

Kézen kínálkozik a multat fölidézni és a koalíció legujabb tényével szembeállítani. Még könnyebb mulatság lenne elgondolai, hogy mily hangokkal és cikkekkel fogadták volna a mai többségen, ha a kvótát a szabadelvű párt emelte

volna föl, a Béccsel cimboráló, osztrákbarát szabadelvű párt. De ez az ingerkedés egyrészt izléstelen, másrészt meg nem lenne illő a helyzet komolyságához.

Bizonyos, hogy a kormánynak a kvótaemelés elől nem volt módjában kitérni. Az osztrák kormány annyira fölvértetett állította föl ezt a követelést, hogy ellene alig lehetett védekezés. Az osztrák kormány mögött dárdákkal hegyezett parlament áll, a mely elő Beck egy lépést se tehetett volna a régi kvótaarányával; a magyar kormány mögött az ellenzék nélkül való többség, amelyről föl lehet tételezni, hogy a pártfegyelm sulya alatt a fölemelt kvótába is bekényszeredik. És nem lehet figyelmen kívül hagyni még valamit. Annál az összegnél, amibe Magyarország a fölemelt kvóta kerül, sokkal nagyobb kárt jelentett volna, ha az országot még tovább is az eddigi bizonytalanságban hagyják. Settenkedik ugyan a gyanu, hogy a kormány kívarta a bizonytalanságban, feszült helyzet végző nyomását, hogy ennek óriási sulya igazolja a szomorú, vereségforma kiegyezés elfogadását; de akár így volt, akár úgy, a kiegyezést meg kellett kötni s mivel ez kvótaemelés nélkül nem ment, a kvótát föl kellett emelni.

A nagy kényszerűség a jelenre nézve kellemetlen, de erkölcsi jelentősége a multba nyulik vissza. Garadával tépi le

a koalícióról a babérokat, amelyeket a koalíció pártjai a daliás időkben a szabadelvű párttal szemben való küzdésben arattak. Mert mind az a vád, támadás, szitok, amelyet a népszerűséggel való kacérkodás közben a hatvanhetesekre szórtak, mind ő rájuk hull vissza, akik igen magasra fentartott elveik és igen érintetlenül hagyott negyvennyolcaságuk mellett is kiegyeznek Ausztriával, megkötik vele a vámközösséget, meghagyják a közös bankot, sőt: fölemelik a kvótát.

A koalíció mátol kezdve elvesztette a jogcímet, hogy a szabadelvű pártot a régi kuruc módra becsmérleje. A szabadelvű párt föltámadását senki se kívánta és föltámasztották ők, a negyvennyolcasok. A koalíció ma a szabadelvű párt politikáját kénytelen követni. Szabadelvű párt — Tisza István és Podmaniczky Frigyes nélkül. És ez a baj. Mert Tisza és Podmaniczky mindig a szerint beszéltek, amint cselekedtek; Kossuth és Apponyi azonban fölemelik a kvótát és ennek ellenére az önálló vámterületet és magyar bankot hirdetik és osztrákverő színben mutogatják magukat a politikai deszkákon.

Pedig erről az egy gyönyörűségről le kell mondaniok. Az a párt, amely a kvótát megszavazta, ezt igazolhatja még a tagadhatatlan kényszerűséggel, de többé nem viselheti a kuruckodó farkasbőrt, nem játszhatik personál-uniósdit. Megte-

A néma szultánkisasszony.

(Egy anekdota nyomán.)

Messze keleten, Azsia belsejében uralkodott XXVII. Szulejmán, ki ebédjének elköltése után hangos küriszszóval tudára adta a világ többi uralkodóinak, hogy jóllakott s most már megengedi nekik is, hogy lakomához üljenek. A nép, melynek Allah kegyelméből XXVII. Szulejmán ura volt, csak nevette szultánja hóbortját, gondolván, hogy a legutolsó féregtől egészen a hetedik mennyben trónoló Allahig mindekinek megvannak a maga kisdud kedvtelése s egy ilyen kedvtelésnek hitte azt is, hogy Allah — Szulejmánt az ő országuk szultánjává tette. A nép dolgozott, mulatott a maga módja szerint, a szultán szintén. Az uralkodó kiadta a rendeleteket — a nép hódolattal fölretette. Csak egy volt, a mi a nemzet mindkét nemhez tartozó rétegének szeméit a felséges ur palotája felé irányította — a szultán csodaszép lánya. Irén, Anna, József, Adel stb. stb. így hívták a szultánkisasszonyt — a világ legelragadóbb teremtese volt. A napra lehetett nézni, de nem az ő arcára — ősi szokás szerint ugyanis sűrűn le volt fátyolozva.

A szultán öröklően szerette leányát. Megtett neki mindent, amit csak szemé-szá a megkívánt s ez sokat jelentett. Mikor a szultán kisasszonynak tudomására hozták, hogy születésnapjának legkegyelmesebben közeledni méltóztatik, egyet gondolt és odalépett felséges uratyja elé:

— „Atyám, a földön egy van a mi szép!”

— A gép — felelte apja, ki ismerte leánya előszeretét a költészet iránt.

— Nem — szólt legkevesebb sem zavartan Irén, Anna, József stb. — a függő kert. Egy függőkertről álmodom, mely a világot bá-

mulatba ejti. Csinalass nekem egyet apám!” Szólt és olyan édesen térdelt a szultán előtt, hogy annak megesett a szíve rajta.

Mánap magához hívatta a személye körül minisztert, kinek előte jesszésére ors-ága harminc leggazdagabb emberét bárósította. A pénz csak úgy volt a kincstárba s a szultán elégtelen dörzsölgette felséges kezeit.

Mikor minden pénz együtt volt, megjelent a pályázati hirdetmény, mely felszólította a világot összes élő kertészeit, hogy próbálkozzanak meg, illő jutalom fejében, függőkert csinálással.

Csodák csodája nem akadt pályázó. Kilió istenasszony majdnem elájult bámulatában s aranybetűkkel jegyezte fel táblájára a hihetetlen esetet. A második pályázati hirdetmény szintén meddő maradt. Mikor harmad-zor akart a szultán kísérletet tenni egy gondolat villant meg agyában. Pályadíjul országát és leánya kezét tűzte ki.

Vállalkozó most is csak egy akadt. A szultánkisasszony bosszankodva fogadta az egyetlen jóízű és merész férfit, aki a művelt nyugatról, Magyarországból jött. Ujságíró volt.

A szultán mindent rendelkezésére bocsátott s az ujságíró az egész világ bámulatára megcsinálta a függőkeretet.

A szultánkisasszony születésnapján nyitották meg ünnepélyesen a kertet. Az első, aki belépett természetesen az ünnepelt volt, nyomában mindenütt az ujságírót. A szultánkisasszony arca ragyogott az örömtől, mikor az eléje tárul felséges látványon legeltette felséges szeméit. De jaj; nincs zavartalan öröm a földön. Az egyik bokorból varangyos béka figrott elő. A szultánkisasszony homlokához kapott és elájult. Rögtön életre keltették, de szólni nem tudott. Az ijedség megnémította.

A szultán kiadta a rendeletet, hogy minden békát elpusztítsanak. Hiába volt a békák országos nagygyűlésének egyhangú tiltakozása, hiába rendeztek v hart a parlamentben, a békák száma egyre kisebbedett.

Az ujságíró megsürgönyözte az esetet az összes világslapoknak. A világ minden békájának aláírásával ellátott tiltakozó irat érkezett a szultánhoz, felhiva őt a jog, törvény és igazság elvének betartására, de hasztalan.

A szultán örjöngött dühében. Szerette volna az ujságíró is darabokra szaggatni, de nem merte. Megelégedett hát azzal az elégtétellel, hogy kidobta az ajtón. Az ujságíró visszajött az — ablakon.

A szegény szultánkisasszony csak nem tudott szólni. Orvosai nem segíthettek s a szultánnak mit volt mást tennie újból megpróbálkozott a régi rendszerrel. Pályázatot hirdetett s a pályadíj ismét a szultánkisasszony keze volt. Ez a pályázat felséges eredménnyel járt. Nem volt a világon épkezláb ember, aki az orvoslással meg ne akart volna próbálkozni.

A szultán megijedt a sok pályázótól. Kiválasztott közülük százat s kísérletet tett velük. Hiába.

Igy járt a többi is. Legutolsónak maradt az ujságíró. Bement a szultánkisasszony szobájába s megállt ott előtte. Pár percig csak nézte, majd szomorú hangon szólt.

— Milyen szerencsétlen pedig csak 21 éves!

A szultánkisasszony — arcát már nem fődte fátyol, — mélyen elpirult. Kéble pihegett és hirtelen megszólalt:

— Bocsánat, csak 19 éves vagyok.

Ridens.

heli, de azt nem arrogálhatja, hogy komolyan vétessék. Nem tépheti a népszerűség rózsáit, amelyek a felelősség nélkül való, jövőre nem gondoló, merész politizálás alatt olyan bőven illatoztak. Visszeljék békén a nehéz sorsot, amely rájuk méretett; az ország csalódását, amelynek ők maguk voltak az okai, a kormánypárti keserűséget, amely most legundokabb pilláit tömte beléjük — és csitt, egy szót se ejtsenek a multiról, szabadelvű pártiról, nehogy kiderüljön, hogy ők rosszak és feketesárgábbak amazoknál.

A nemzet gyászünnepe.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

Egy napra elnémult a pártoskodás, a gyűlölség hangja. A buben, a bánatban, a hős vértanuk iránt való kegyeletos megemlékezésben mindnyájan egyesültünk. Az ökölbe szorult kérges kezek is mára kulcsolódtak. Lélekben itt volt minden magyar az aradi Golgotán, hogy imádkozzék és leboruljon a mi szentjeink előtt, hogy erőt és lelkesedést merítsen nagy elődök dicső példaadásából.

... Mintha a természet is megérezte volna tegnap, hogy gyász borul a lelkekre. A nyári verőfényben uszó égre a gyász felhői borultak és hűvösödő őszi szellő hozta el hozzánk egész Magyarország imádságát. A város külső képe is elárulta a gyásznapot. A házakon fekete lobogót lengetett a szellő és férfiak, asszonyok keblén ott diszlett a gyászfátyolos kokárda, mintegy jelképeül a mult iránt való kegyeletos megemlékezés érzésének.

Gyönyörű volt az ünnep. És amikor beszámolunk az ünnepség lefolyásáról, meleg elismeréssel kell adóznunk az ünneprendező bizottság elnökének, Kovács Vincének, aki ezuttal is szeretettel és lelkesedéssel fáradozott az ünnepség sikerén és akinek legszebb elismerésül maga a gyönyörű ünnepség szolgálhat.

A gyülekezés.

... Már a kora reggeli órákban nagy tömeg hullámzott a város utcáin és kilenc óra felé már háromezer ember volt együtt a városház előtt. Hirtelen lelkes éljenzés hangzott fel, Varjassy Lajos polgármester és Kovács Vince, az ünneprendező bizottság elnökének kíséretében megérkezett Návay Lajos, a képviselőház alelnöke, a tegnapi gyásznapon a magyar nemzet képviselője.

A hatalmas menet ezután Návay Lajossal és Károlyi Gyula gróf főispánnal, a kormány képviselőjével élén megindult a Szabadság-szobor felé, hol ekkor már szintén hatalmas embertömeg várakozott. A gyönyörű menetben érdekes volt az öreg honvédek évről-évre megfogyatkozó csapata, amint katonásan lépett a zene ütemére. Az öreg honvédek szemében ott égett még a régi tűz és a nyomukat követő ifjuság szeretettel és áhitattal tekintett a becsületos küzdelemben megőszült fejekre.

A Szabadság-szobornál.

Allig helyezkedett el a menet a Szabadság-szobor körül, a színtársulat tagjainak ajkán fölcsendült a Himnusz. És mintegy varázssütésre, ötezer ember lelkéből fakadt a fohász:

— — — — —
Balsors, akit régen tép,
Hozz reá vig esztendőt,
Meggúnhódta már e nép
A multat s jövődöt.

Elhal az ének és fekete magyar diszben fölép a feketével bevont emelvényre Keszler Ede, az aradi Nemzeti Színház tagja és tüzzel, lelkesen, megkapó drámai erővel elszavalja Csécsi István gyönyörű alkalmi költeményét.

Dörgő tapsvihár jelezte a költemény és szavakat együttes hatását, majd várakozásteljes csöndben lépett az emelvényre Keszler Károly tanár és megtartotta magas szárnyalású ünnepi beszédét, melyet így fejezett be:

Látjuk és érdeme szerint méltányoljuk is a nagy társadalmi és gazdasági harcot; tudjuk jól, hogy materiális szükségletek kielégítése nélkül az emberiség ideáljai sem finomulhatnak; hogy a magasabb kultúrélet fejlődése az anyagi lét javulásával kapcsolatos. Erős a meggyőződésünk, hogy éppen a 48-as alkotmány jól felfogott szelleme kívánja meg a felvilágosodás és az emberiség eszméinek további kiépítését és teljes diadalát. Magis fogunk valóítani mindent, amit e hon boldogulása s a polgárok minden rendjének anyagi és erkölcsi érdeke meg kíván, ha szíveinkben a vértanuk szíveinek nemes hevülete lüktet. A legeszményibb célok is el fogjuk érni, ha a szerb származású Damjanich, a horvát Knézich, a német Pöltenberg és Leiningen példája szerint lelkesedésünk közös forrását, szeretetünk hősugarainak közös gyújtóját nemzetiség és pártkülönbség nélkül a magyar haza szabadságában és egységében találjuk fel. Egységben rejlik a nemzeti erő, mindnyájunk ereje, amelynek ellenállásán meg kell törnie minden ellenséges próbának; s Magyarországot a poklok kapui sem döntik meg, ha mint magaslatos életelv, mint igazi, eleven hajtó erő él lelkünkben a Szózatnak oly sokat mondó fenséges értelme:

„Hazádnak rendületlenül légy hűve, óh magyar!”

A szobor megkoszorúzása.

Lelkes éljenzés jutalmazta a zugó helyesléstől gyakran megszakított beszédet, melynek elhangzása után a Szabadság-szobor megkoszorúzása következett. Elsőnek Návay Lajos, a képviselőház alelnöke lépett a szobor talapzatára és a következő szavak kíséretében tette le rá a képviselőház koszoruját:

A magyar képviselőház nevében mély megilletődéssel teszem le a nemzeti hála koszoruját azon dicsőséges férfiak emlékére, kik életükben a hazafiui eszmény fenkölt bajnokai voltak s kik vértanui halálukkal beléptek a halhatatlanság tündöklő birodalmába, Áldott és áldásthöző legyen emlékezetük.

A képviselőház alelnöke után a kormány képviselőjében Károlyi Gyula gróf főispán helyezte koszorút a szoborra, mendván a következőket:

Minden év október hatodikán összegyülekeznek itt az ország minden részéből ezren és ezren. Amit életük feláldozásával az aradi vértanuk tettek és ránk hagytak, azt nekünk itt fenn kell tartanunk és utódainkra hagynunk. Az ő emlékezetük adjon erőt nekünk hazánk iránti kötelességünk teljesítésében. Dicső emlékezetüktől áthatva teszem le ezennel a magyar királyi kormány koszoruját.

Majd Barabás Béla, az országgyűlési függetlenségi párt alelnöke lépett az emelvényre és hazafiságtól lángoló szavak kíséretében helyezte el pártja koszoruját a szobor talapzatán. A hatalmas teret határoló paloták kétszeresen verték vissza Barabás dörgő szavait:

A magyar képviselőház és a magyar nemzeti kormány koszoruja után — ugymond — teszem le a harmadikat, a függetlenségi és 48-as párt koszoruját. 58 év előtt a nemzet legnagyobb ellensége a nemzet vezetőit, a szabadságharc lánglelkű bajnokait végeztette ki Aradon. 58 év után e győztes és végzetes küzdelem nem szűnt meg, mert 58 év után is ugyanaz a gonosz hatalom akarja megfojtani a

nemzetet. (Éljenzés). De ebben a küzdelemben ott van a függetlenségi és 48-as párt, ott vagyunk mi, a képviselők, akik a nemzetnek jogait, igazságát, törvényét abban a szellemben fogjuk megvédeni, amely szellemben a dicső vér anuk harcoltak a nemzet szabadságáért és igazságáért. Legyen a mi küzdelemünk vége a nemzet dicsősége és szabadságának diadala.

A székelyek koszoruját Nagy György orsz. képviselő tette le a sz. borra. És így sorra következtek a koszorúk. Aradváros közönségének koszoruját Varjassy Lajos polgármester, Aradvármegyét Dálnoki Nagy Lajos dr. alispán, az aradi függetlenségi és 48-as pártot Müller Károly pártelnök, Aradváros országgyűlési képviselője, Aradvármegye egyesült ellenzékének koszoruját Friebeisz Miklós elnök helyezte el. A magyar tudományegyetem kegyeletének megnyilatkozását Váczi József, a Menza elnöke hozta el, a nagyváradi jogakadémiát Böszörményi László. A piskli máv. munkásainak koszoruját Sümei János munkás, a piskli függetlenségi párt koszoruját Kiss László elnök tette le a sz. borra. A szobor talapzatát végül teljesen elborították a különböző testületek és iskolák koszorui, melyek közül még megemlíthjük az aradi Nemzeti Színház és az erdélyi református kollégiumok koszoruját. És végül emlékezzünk meg a legelső koszorúról, mely a szobrot október hatodikán díszítette; egy lelkes aradi honleány hozta, Pávek Róza. Őnkeze munkája, kenyérből készült.

Zarándoklás a vesztőhelyre.

... Fölcsendül az áll. tanítóképző intézet hallgatóinak éneke. Levett kalappal hallgatja az ünneplő közönség. Azután oszlopok formálódnak és megindul a zarándoklat a vesztőhely felé. A menetben érdekes képet nyújtanak a székelyek, kik képviselőik vezetésével vonulnak fel. A menetben a képviselőház alelnökén, a főispánon kívül ott láttuk dr. Barabás Bélát, az országos 48-as függetlenségi párt alelnökét, Dálnoki-Nagy Lajos dr. alispánt, Varjassy Lajos polgármestert, Müller Károly, Nagy Sándor dr., Vászárhegyi József, Nagy György, Ferenczy Géza dr., Zekariás János dr., Sümei Vilmos és Irsay József orsz. képviselőket.

A vesztőhelyen a tanítóképző intézet az Ina elnéklésével nyitotta meg az ünnepséget. Azután sorra letették a koszorukat, Návay Lajos, a képviselőház alelnöke a magyar nemzet, Károlyi Gyula gróf főispán a kormány nevében. A székelyek koszoruját Balázs József beszercei ref. lelkész tette le az emlékoszlopra.

— A Habsburgok közül — ugymond — eddig csak kettő nem szegte meg esküjét. Az egyik IV. Ferdinánd, aki nem lépett trónra, mert meghalt és a másik II. József, aki le sem tette az esküt.

Sümei Vilmos orsz. képviselő a gyergyói választókerület nevében a következő szavakkal tette le koszoruját:

— Nincs engasztelés és nem is lesz tán soha, de ha idejön egykoron egy Habsburg és megcsókolja ezt a földet, akkor megbocsátunk.

Nagy György: Még akkor sem! Csak ha felbírnák támasztani a 18 vértanút.

Ezután az aradi Rákóczi-társaság, számos tanintézetek küldöttsége, a vasuti szövetség, arad csanádi vasutak munkásai, a vaggongyár hazafias munkásai, az aradi állami tanítóképző, állami főreál és főgimnázium, a szászvárosi tanulóifjuság, állami felsőbb leányiskola, az az aradi bérkocsi ipartársulat helyeztek koszorút az emlékoszlopra.

A koszorúk elhelyezése után az ünneplő közönség az aradi dalárdákkal együtt énekelte a Szózatot.

A gyászmise.

A misoríták templomában ma délelőtt 10 órakor volt a hivatalos gyászmise, melyen Lakatos Ottó dr. rendfőnök celebrált fényes papi segédlettel.

A gyászmisén ott láttuk a hatóságok, testületek és hivatalnokok nagy számát, a 48-as honvédeket és ipar és kereskedelmi testületek küldöttségét.

Goldis László beszámolója.**A nemzetiségek az általános választói jogért.**

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

A radnai kerület országgyűlési képviselője, Goldis László hetek óta minden vasár- és ünnepnapot választói körében tölt el. Községről községre beszámoló beszédet mond, felvilágosítván választóit az általános politikai helyzetéről, a jelen országgyűlés által hozott törvényekről, a nemzeti képviselők magatartásáról és a jövő teendőiről.

Szeptember 21-én Kaprucán, Dombrovcán, Grosson és Maros-Szlatinán mondott a képviselő beszámoló beszédet, szeptember 22-én Baján és Szorosságon, szeptember 29-én Pernes és Lupest falvakban, legutóbb pedig, október 6-án Rossán, Korbesten és Petrisen.

Goldis László képviselő választóival valószínű politikai iskolát tart. Megvilágosítja előttük a történelmi előzményeket, kimutatja a kapcsolatot a múlt és jelen között s összes beszédeinek magva az, hogy Magyarországnak csak akkor lesz biztos és boldog jövője, ha politikai fejlődésében a teljes demokrácia útjára fog térni s ha vezető politikusi megfogják találni a módját, hogy az ország politikai egységének keretein belül az összes nemzetiségek kulturális és gazdasági érdekeinek harmonikus kifejlődése erősen megalapozott intézményekkel biztosíttassék.

Goldis képviselő, természetesen, erősen bírálja a jelen kormányzatot s beszámoló beszédeiben különös súlyt fektet annak bebizonyítására, hogy a most kormányon lévő koalíció nem a nép széles rétegeinek érdekelt, hanem osztályérdekeket ápol.

Különösen Rossán és Petrisen Goldis László képviselő erős színekkel ecsetelte az országos költségvetés igazságtalanságait, az adótörvénynek nemzetrontó s különösen az alsóbb néposztályokat sújtó intézkedéseit. A képviselő mindenütt a legnagyobb nyomatékkal követelte a virilizmusnak s mindenféle kandidálójognak megszüntetését, a létminimum biztosítását, új adótörvényt, a földadó progresszivitását, a kétéves katonai szolgálatot, becsületes telepítési és parcellázási törvényt, mindenképp és mindenekelőtt pedig az általános, egyenes, egyenlő, titkos és községenkénti szavazati jogot.

Goldis László választóit felvilágosította arról is, hogy az általános szavazati jognak és egyáltalában a hamisítatlan demokrácia intézményeinek létesítése céljából a nemzetiségi párt bárkinek segítségét a legnagyobb készséggel elfogadja, e célból úgy a szociáldemokrata párttal, mint az alakuló félben lévő radikális demokrata párttal együtt fog küzdeni.

Érdekes, hogy Goldis képviselő beszámoló beszédeiben tulterjeszkedve a politikán, választóit mindenütt az iskola nagy áldásaira figyelmezteti, vallásosságra int, az alkoholizmus nagy veszélyeit festi s a kicsapongó életet és fényűzést erős szavakkal ostorozza.

Értesülésünk szerint Goldis László jövő vasárnapon, október 13-án Ityón és Tokon fog beszámoló beszédet mondani.

Justh Gyula az aradi gyárak ellen.**Az élőviz-csatorna fertőztet.****Lázadás a makói árvaházban.**

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

Csanádvármegyének mai őszi közgyűlésén sok szó esett az aradi élőviz-csatornáról, amelyről Justh Gyula fölpanaszolta, hogy az aradi gyárakból leeresztett szennyvize megfertőzi Csanádvármegye keleti részét. Hervay István alispán azután felvilágosította Justhot és a törvényhatósági bizottságot, hogy nem a csatorna leveztetése, hanem poshadt csanádi partjai okozzák a levegő megrontását.

A vármegye mai közgyűléséről az alábbi tudósításunk számol be:

A közgyűlést Návay Tamás főispán délelőtt 10 órakor nyitotta meg. Megnyitó beszédében kitért arra, hogy a vármegye az elmúlt hóban a megyei közigazgatás egy kiváló és becsületes munkását veszítette el Hervay Kálmánban, a battonyai járás főszolgabírájában, aki nek érdemeit azután jegyzőkönyvben örökítették meg.

A vármegyei pótladók megszavazása után az alispán terjesztette elő évnegyedes jelentését a vármegyei közigazgatás elmúlt évi negyedéről:

Az évnegyedes jelentéshez Justh Gyula szólott csak hozzá. Kérdést intézett a vármegye alispánjához, hogy tudomása van róla, miszerint az aradi gyárakból az élőviz csatornán eresztik le a szennyvizeket, melyek főleg Battonya és Tornya községek levegőjét fertőztetik meg. Az élővizcsatorna ugyanis az állam tulajdona és az állam Áradvárossal kötött szerződése értelmében megengedte, hogy ezen szennyvizek leengedtesse. Tehát az állam az, mely a levegő megrontásának előidézője. Más államokban ez egészen másként van. Ott az állam lecsapolja az egészségre káros mocsarakat. Nálunk az állam botor intézkedése terjesztője a ragályos betegségeknek. Eanek a fonák helyzetnek pedig egyszersmindenkorra elejét kell venni, azért kéri az alispánt, mit tett a vizsítás helyzet megállítása érdekében?

Hervay István: Még a nyár folyamán tudomást szerzett arról, hogy az élőviz csatornába Aradról leengedett gyáriszennyvizek megfertőztették Battonya és Tornya községek levegőjét, azért sürgőnyleg kereste meg Aradváros polgármesterét, hogy az utasítsa a gyárakat a szennyvizek leeresztésének korlátozására. Az aradi polgármester vizsgálatot tartott ez ügyben és ennek eredménye gyanánt tudatta, hogy az aradi gyárak nem engednek szennyvizeket az élőviz-csatornába. Ezért másban van a bűzös levegő oka. Ekkor utasította a járási főszolgabíró a rossz levegő okának megvizsgálására. Elvizsgálat azt eredményezte, hogy a rossz levegő elterjedésének oka a partok elfajulása. Ezért indítványozza, hogy utasíttassék az alispán, hogy irjon fel a kormányhoz a partok kijavítása iránt és esetleg vízduzzasztó felállítása iránt.

A törvényhatóság elfogadja az alispán előterjesztését.

Az alispán ezután a makói Erzsébet-árvaház 1908. évi költségvetését terjesztette elő. Ezt minden észrevétel nélkül elfogadta a törvényhatóság. Kovács József azonban felvilágosítást kért az alispántól, hogy mi volt annak oka, hogy néhány nappal ezelőtt az árvaház növendékeit fellázdadtak volt gondnoknőjük ellen és öt tetteleg bántalmazták. Ilyen esetnek előfordulni egy tanintézetben sem szabad. Nem is

hiszi, hogy ezt a növendékek önmaguktól tették volna, azért az alispántól felvilágosítást kér.

Hervay István: A kérdésre előterjeszti, hogy tény, miszerint az árvaház növendékeit fellázdadtak volt tanítójuk ellen, de az nem történt felbujtás folytán, azonban tagadhatatlan, hogy némi szuggesztiónak van benne része. Jelenti továbbá, hogy a gondnoknő teljes elégtételt nyert és az árvaházi igazgató-választmány intézkedett az üresedésben levő gondnoki állás betöltése iránt.

A bizottság tudomásul vette az alispán választát. Több tárgy elhatározása után a főispán a közgyűlés folytatását holnapra halasztotta.

A vörös csütörtök.**Kossuth Ferenc bizalmas rendelete.****A belügyminiszter betiltotta a fölvonulást.**

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 7.

A magyarországi szociáldemokrata munkásság lázasan készül október tizediki erőpróbájára. Aradon tegnap és ma két munkásgyűlés volt, mindegyiken egyhangú határozattal mondták ki, hogy október tizedikén leteszik a szerszámot. A fővárosban előreláthatólag nagy tüntetések lesznek. A munkások elkeseredését fokozza, hogy Andrássy Gyula gróf belügyminiszter jóváhagyta Boda Dezső főkapitány végzését, mellyel az országház előtti tüntető fölvonulást betiltotta. Az október tizediki munkabeszüntetés aradi és fővárosi előkészületeiről a következőkben számolunk be:

Az aradi szociáldemokraták gyűlései.

Az aradi szociáldemokrata párt vasárnap délután népgyűlést tartott az Atila téren, amely izzó hangulatban folyt le. A szociálisták már hetek óta tervezték ennek a gyűlésnek megtartását, csak hogy egészen más célzattal. A népgyűlés tárgya az első bejelentés szerint az lett volna, hogy a munkásokat felvilágosítsák az október 10-iki általános munkaszünetről, illetve, hogy sztrájkra buzdítsák őket. Az ilyen címen összehívott népgyűlést azonban Green Nándor tb. főkapitány tudvalevőleg nem vette tudomásul, miért is a munkások újabb bejelentést tettek, amely szerint a népgyűlésen „október 6-ikának igaz értelme” kerül szóba. Ezen tárgy ellen a helyettes főkapitánynak nem volt kifogása és így a szociáldemokraták megtarthatták a népgyűlést, amelyen heves támadások hangzottak el a koalíciós rendszer ellen.

A népgyűlés délután négy órakor kezdődött, mintegy ötszáz munkás jelenlétében, akik között azonban számos asszony és gyermek volt és ezek a népgyűlés komolyságát malomjátékkal zavarták meg. Mialatt a malomjáték folyt, Vántus Károly, a szociáldemokrata központ kiküldötte heveshangú beszédében jelentette ki, hogy a szociálisták nem örülnek egy malomban a koalícióval, amit egyébként senki sem tételez fel róluk. A népgyűlésen Melo Iace elnökölt. Az első szónok Csillag Péter volt, aki után Szilágyi-Kiss István tartott hosszabb beszédet. Mindketten kitalásra és tömörülésre buzdították a munkásokat. Majd Vántus Károly, a budapesti szociáldemokrata párt kiküldötte beszélt és erős szavakkal támadta a koalíciós rendszert. A szociáldemokraták — ugymond — ugyanazért az eszméért harcolnak, amelyért az aradi tizenhárom vértanúhalált halt. Az ország boldogsága nem a jelenleg kormányon levők, hanem a szociálisták révén fog bekövetkezni. A szociáldemo-

mokrata párt szintén küzd az önálló vámterületért és az önálló jegybankért, de sokkal komolyabban, mint a függetlenségi párt, amely, mint a jelenlegi helyzet mutatja, mindennel inkább törődik, mint programjának megvalósításával. A szónok ezután több kitérést engedett meg magának, amit azonban a rendőrség részéről megjelent *Berecz Ferenc* alkapitány nem engedett meg, hanem a tárgyhöz való ragaszkodáshoz szólította fel Vántust, aki illetlenül bár, de engedett az ismételt felszólításnak és így beszédét nagyobb incidens nélkül fejezhette be. A népgyűlésen megjelentek természetesen lelkesedéssel hallgatták a szónokot, aki egyébként az ismert szociálista szílamokkal élt. Vántus beszéde után határozati javaslatot fogadtak el és azután a népgyűlés tagjai a legteljesebb csendben oszlottak szét és így a készenlétben volt rendőrségnek nem akadt dolga.

Ma este szintén politikai gyűlést rendezett a vas- és fém munkások aradi csoportja. A népgyűlésen, amely az Ungureán-féle vendéglőben folyt le, százhatvan munkás vett részt. A rendőrség részéről *Berecz Ferenc* alkapitány, *Riedt István* felügyelő, *Hoffmann Győző* rendőrhadnagy és több detektív jelent meg. A gyűlés szónoka *Matosics János* budapesti kiküldött volt, aki a magyarországi viszonyokat össze hasonlítván a külföldiekkel, arra a konklúzióra jutott, hogy a magyar munkások helyzete rosszabb, mint külföldi társaiké. A gyűlésen elhatározták, hogy a holnapi nap folyamán két bizalmi férfit küldenek a vaggongyár igazgatóságához, akik be fogják jelenteni, hogy a vaggongyár színmunkásai szintén részt kívánnak venni az október 10-iki általános munkaszünetben.

A gyűlést ezen határozati javaslat elfogadása után egynegyed kilenc órakor véget ért és a munkások rendzavarás nélkül oszlottak szét.

Andrássy is betiltotta a fölvonulást.

A nemzetközi szociáldemokrata párt vezetősége szombaton meglebbbezte a belügyminiszterhez a főkapitánynak azt a határozatát, amelyben betiltja a szociálista munkások október tizediki fölvonulását. A belügyminiszter még tegnap elintézte a felebbezést oly módon, hogy a főkapitány határozatát indokainál fogva helybenhagyta. A belügyminiszter végzésének szó szerinti szövege a következő:

A Magyar királyi belügyminiszter. 119244/1907. V/a. A válaszirát alapjául szolgáló jelentés száma: 10027.

Tárgy: A budapesti munkások folyó évi október hó 10-re tervezett fölvonulása.

Garbai Sándor és társai budapesti lakosok által tett bejelentés tárgyában folyó évi október hó 5-én 9986/eln. sz. a. hozott vég-határozatának ama részét, melyben a székesfővárosi lakosság egy része által folyó évi október hó 10-én az általános választójog ügyében törvébe vett, s a bejelentésben részletesen megjelölt fölvonulásra a rendőrhatalom engedélyt megadhatónak nem találta. — a folyamodók által benyújtott felebbezés folytán fölülvizsgálván; indokainál fogva helybenhagyom.

Miről méltóságodat az iratok visszaküldése mellett további eljárás végett értesítem. Budapest, 1907. október hó 6-án.

Andrássy s. k.

A szociálisták október tizediki tüntetése alkalmából *Boda Dezső* főkapitány széles körű intézkedéseket tett. Október 9-én délután öt órától esti 10 óráig, 10-én reggel 1/2, 6 órától egész nap a rendőrség minden tisztviselője, legénysége, közlege és detektív-osztálya teljes készenlétben lesz.

Szükség esetén a rendőrség katonai segítséget vesz igénybe.

A bejelentett „népharag.”

A magyarországi szociáldemokrata párt tegnap délután az Aréna mellett lévő téren népgyűlést tartott, amelyen körülbelül tízezer munkás jelent meg. *Garbai Sándor*, a gyűlés szónoka bírálta és elítélte a koalíciós kormányt, mely — mint kifejtette — meghamisította elveit és a hatalmat arra használja, hogy a szabad gyülekezési jogot korlátozza. Eltiltották ugyan azt, hogy a proletárság október tizedikén a parlament elé vonuljon, de 131 város munkássága fogja október tizedikén a kormányt hangos szóval figyelmeztetni ígéreterre, amelyet az általános választójog megalkotására tett. Ha gyorsan nem történik valami — folytatta — akkor a népharag rá talál borulni erre a szerencsétlen országra.

Garbai beszéde után elfogadtak egy határozati javaslatot, majd megválasztották azt a küldöttséget, mely október 10-én *Justh Gyula* képviselőházi elnök elé terjeszti a munkásság memorandumát.

Október 10-én nem jelenik meg lap.

A Magyar Újságkiadók Országos Szövetsége vasárnap délelőtt az Outhon körben *Zilahi Simon* elnöklésével rendkívüli választmányi ülést tartott, amelynek egyetlen tárgya a Budapesti Hírlapszedők Körének átirata volt. Az átiratban arról értesítették a szövetséget, hogy a Hírlapszedők Köre tagjai az általános, egyenlő titkos választójog érdekében október tizedikén rendezendő tüntetésen részt akarnak venni s ezért az e hó 9-én éjjel és a 10-én nappal elkészítendő lapokat nem szedik. A Magyar Újságkiadók Országos Szövetsége beható tárgyalás után azt a határozatot hozta, hogy a Szövetség a kényszerhelyzet hatása alatt konstatálja, hogy október 10-én a lapok egyáltalában meg nem jelenhetnek.

Iparosok a demokraták ellen.

Az E. U. jelenti: A fővárosi demokrata-párt iparos tagjai mozgalmat indítottak, hogy a párt holnapi ülésén kifejezést adjanak a vezetőség elleni bizalmatlanságnak. Az iparosok erősen hangoztatják, hogy az október 10-iki szünnapot elítélik és habár nem is tiltakoznak ellene, a párt kötelessége lett volna legalább passzív magatartást tanúsítani, tekintettel az iparosokra. Ezek állítólag tömegesen kilépni szándékoznak a pártból.

A szociáldemokraták október 10-én a bírósági tárgyalások menetét is meg akarják akadályozni. Vasárnap plakátokat ragasztottak ki, amelyekben főhívják a csütörtöki tárgyalásra beidéztet tanukat, hogy ne jelenjenek meg a bíróságok előtt. Elővezetésüket ugyeem lehet elrendelni, mert a rendőrséget teljesen lekötik a demonstrációk.

Kossuth rendelete a vasutasokhoz.

A *Figyelő* című könyvmegos közli *Kossuth* Ferencnek alábbi bizalmas rendeletét:

Bizalmas.

Valamennyi közforgalomban levő vasut igazgatóságának.

Értésemre esett, hogy lelketlen igazgatók a vasuti alkalmazottakat arra igyekeznek rábírní, hogy a szociáldemokrata párthoz csatlakozzanak s az általános választójog érdekében szintén munkaszünetet tartsanak. A kormány az általános választójog megalkotását tudvalevőleg programjába fölvetette és a választójogot érvényesíteni is akarja. Nem tűrhetem tehát, hogy a kormány programja egyik pontjának megvalósítására nézve bárki részéről is sürgetlenség.

Ennélfogva utasítom az igazgatóságot, hogy mindent kövessen el arra nézve, hogy

alkalmazottjai a szociáldemokrata párt által tervezett tüntetéstől magukat távoltartsák és szigorúan alkalmazkodjanak az általam kibocsátott szolgálati rendtartás tiltó rendelkezéseivel, mert amennyiben a figyelmeztetésnek az alkalmazottak nem tennének eleget, meg kell követelnem, hogy az igazgatóság a szolgálati rendtartásban bizosított fegyelmi jogával élve, a tüntetésben résztvevő alkalmazottakat minden további eljárás nélkül a szolgálatból azonnal elbocsássa.

Kötelességévé teszem még az igazgatóságnak felelősség mellett, hogy rendeletemet a személyzettel tudassa és rendeletem szigorú végrehajtásáról gondoskodjék.

Budapest, 1907. okt. 3.

Kossuth,

Ruttkárol táviratozzák: A kassa-oderbergi vasut főműhelyének 600 munkása kijelentette, hogy október 10-én nem szüntetik be a munkát. Tíz munkásvezért, akik a munkásokat a munka megszüntetésére igatták, elbocsátották a szolgálatból.

A kegyes urnó bünei.

Kápolnaépítés és templomrablás.

Letartóztatott angyalcsinálónő.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 7.

A farizeusok uralmának korát éljük. A főrumon, a politikai és társadalmi életben mindenütt ott találjuk a farizeusokat. Az új megváltónak bizony sok dolga volna, ha most a régi szerepre vállalkoznék. Most megint lebulult a lepel egy farizeusnőről. A világ sajtója néhány napig foglalkozik majd a legújabb szenzációval és azután megint csönd lesz. És folytatódik a világcsalás. Tudjuk is, hogy miért: mert a világ akarja, hogy megcsalják.

Molière tolla kellene a legújabb esethez, melyről Párisból hoz hirt a táviró. Egy asszonyról van szó, aki jótékonyágával közszerepet és közbecsülést vívott ki magának és aki az ájtatos szemforgatások mellett nem riadt vissza sem a méregkeveréstől, sem az angyalcsinálástól, sőt megrabolta a templomokat is, amelyeket naponként fölkeresett. Az esetről részletes tudósításunk a következő:

Egész Franciaországot isgalomban tartja az a letartóztatás, melyet tegnap foganatosítottak Clermont Ferrandban. A város legtisztelendőbb urasszonyát, egy nagy gyártélap tulajdonosnőjét tartóztatták le fiával együtt. Az özvegy urinő, *Thomasné* évek óta maga vezeti gyárát és vezető helyet foglal el nem csupán szülővárosa, hanem az országos jótékonyági mozgalmakban és ott volt mindenütt, ahol a szegényeket istápolni kellett. A legutóbbi egyházellenes küzdelmekben nagyobb összeggel támogatta a klérust és a múlt év december 11-én, a szétválasztás törvénybeiktatásakor fogadalmi kápolnát építtetett szülővárosában.

A párisi rendőrséget néhány hónappal ezelőtt titokban figyelmeztették, hogy a Clermont környékbeli és a párisi templomokból egymásután tűnnek el értéktárgyak. Ugyanekkor több angyalcsinálásról érkezett följelentés és többen pusztultak el mérgezési tünetek között.

A rendőrség a följelentések nyomán megindította a nyomozást. Sorra gyűjtötték az adatokat. És a nyomozás számai mind egy irányba összpontosultak. A rendőrség hosszas nyomozás után minden kétséget kizárólag megállapította, hogy a templomrablást, angyalcsinálást és méregkeverést a *dusgazdag özvegy* követte el.

E szenzációs felfedezést egy darabig titokban tartották, míg tegnap fiával, bűntársával

együtt letartóztaták özv. Thomasnét. A letartóztatáskor teljesen beigazolódott az özvegy bűnössége. A házkutatáskor leveleket találtak angol műtárgykereskedőktől, melyekben 120.000 frankot ígértek a templomi kincsekért. Mikor az özvegyet az állomásra kísérték, a tömeg meg akarta lincselni.

A letartóztatás nyomán előreláthatólag számos részletek kerülnek napfényre a jótékony özvegy bűneiből.

Führer ur esalt.

Biztosítási ügyletek — a holdban.

A hamisított díjváltók.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

Egy szép nyári estén, — a bűnös gondolatok mindig nyári estéken születnek, — tehát egy szép nyári estén Führer Simon elgondolkodva üldögélt egy aradi kávéház kertjében. Mialatt a pikolóját szűrösölgette, egy különös történet foglalkoztatta, melyet egy fővárosi napilap tárcarovatában olvasott. A különös történet egy fiatalembernek merész és eredményes pénzszerzési ügyletéről szólt. A fiatalember ugyanis egyszerűen ráírta a Pallas Lexikon előfizetési felhívására egy fővárosi ügyvéd nevét és fölvette érte a szokásos könyvügynöki províziót. Führer Simon elgondolkodott:

— Eddig az élet adott anyagot a tárcáíróknak, adjanak most az egyszer a tárcáírók anyagot az életnek... Az én tárcám most üres, tehát e tárcából fogom megtölteni... És ne hívjanak engem hiába Führernek, legyek az egyszer félre vezető...

Igy gondolkodott magában Führer Simon és mert a gondolatból pusztán megélni nem lehet, a megvalósításhoz is hozzálátott. Persze nem kontárkodott könyvügynökösködésbe, hanem megmaradt a szakmája mellett, a biztosítási ügynökösködést kívánta az új alapon újjászervezni.

Nem habozott sokáig. Gyors egymásutánban tizszer is beállított Kövér Antalhoz, a Hazai Általános Biztosító Intézet aradi főügynökéhez és biztosítván őt, hogy kitűnő üzleteket kötött, huszonkilenc kiállított és aláírt kötvényt adott át neki váltókkal együtt. Kövér gyanútlanul elfogadta a kötvényeket és kifizetett értük 202 K. 72 fillér ügynöki províziót. Führer, mint aki dolgát jól végezte, zsebre vágta a pénzt és egy tapasztalattal és az említett összeggel gazdagabban távozott.

Az igazságnak azonban ösödök óta megvan az a rossz szokása, hogy kiderül. E szokásától ezúttal sem tért el. Elkövetkezett ugyanis az az időpont, mikor a váltókat ki kellett volna fizetni. És az állítólagos biztosítók dehogy is akartak fizetni. Hogyisne! mikor eszük ágában sem volt biztosítani.

A turpisság kiderülvén, a bűnnek bűnhődnie kellett. Kövér Antal följelentést tett Führer Simon ellen huszonkilenc rendbeli magánokirathamisítás, csalás és sikkasztás miatt. Egyben, bűnrészesség miatt, följelentést tett Bayer Emil József és Szenes Mihály ellen is.

Hosszu nyomozás és vizsgálat után ma kezdődött ez ügyben a főtárgyalás az aradi törvényszéken. Führer mindent tagadott, társai szintén. A tanúk viszont mereven ellenkező álláspontra helyezkedtek. Ma csak a tanúk egy részét hallgatták ki. A tárgyalást holnap folytatják.

Tető alatt a kiegyezés.

A szombaton elvben megállapított kiegyezési szerződést két napi szokatlan tárgyalások után véglegesen megszövegezték és a kötetekre terjedő egyértelmű javaslatok ma éjjel elhagyták már az államnyomdát is. Holnap összeolvassa a két kormány a szerződési tervezeteket, amelyeket azután még e hónap első felében a parlamentek elé terjesztenek.

Nincs mit siránkoznunk és nincs mit ujjonganunk. Az új kiegyezés csak nüanszokkal jobb és rosszabb, mint az előző liberális kormányoké volt, bizonyítékául annak, hogy az Ausztriával szemben való küzdelemben meglehetősen mellékes a magyar kormány elve és lobogója: kisebb-nagyobb ellenértékek megadása nélkül Magyarország nem csikarhat ki semmiféle valóban becses engedményt.

A kiegyezési mű betetőzéséről az alábbi távirati tudósítás számol be:

A bank-formula.

Magyar szempontból legfontosabb a bankkérdés, mert ennek megoldásától függött az egész kiegyezés sorsa. Olyan módozatot kellett kitalálni, mely lehetővé teszi a függetlenségi pártnak, illetőleg a függetlenségi párt azon tagjainak, akik a bankközösség fentartása esetén a kiegyezést sem szavazták volna meg, hogy a kiegyezést megszavazhassák és a pártban is megmaradhassanak. Ezt a módozatot Kossuth Ferenc találta ki és a legnagyobb erélyvel meg is védte először saját társaival, majd az osztrákokkal szemben. Kossuth Ferenc formulája az, hogy a két kormány, illetőleg a parlamentek csak akkor fognak érdemben a bankkérdéssel foglalkozni, ha a bank maga fogja a szabadság megújítását kérni. A kormányok a kiegyezés megkötésekor csak aziránt vállaltak kötelezettséget, hogy — bármilyen legyen a bankkérdés sorsa — a valuta egységét okvetlen fentartják. Erre vonatkozik majd az a deklaráció, amelyet szombaton este a kabinetiroda, illetőleg a korona közbenjöttével végleg megszövegeztek. Az egységes valutával jár, hogy az éremkonvenciót is okvetlen fentartják az 1910-ik éven túl.

A kvótát fölemelték.

A kiegyezés keretén kívül esik a kvótakérdés is, amelyben az osztrák álláspont győzött. A magyar kormány kötelezettséget vállalt, hogy a kvótát 35-92 vagyis majdnem harminchat százalékra felemeli. Formailag ugyan tárgyalni fognak aziránt a kvótaküldöttségek, de bármilyen legyen a tárgyalások végeredménye, az emelésnek meg kell lennie. A kvótadöntés és a kiegyezés egyszerre kerülnek királyi szentesítés alá, illetőleg a kvótaküldöttségek meg nem egyezése esetén a magyar kormány tesz előterjesztést a királynak a magasabb kulcs megállapítása iránt és csak a kvótadöntéssel egyidejűleg publikálják a kiegyezési törvények szentesítését.

A kiegyezési törvényeket, miután a Széll-féle törvény az év végével lejár, mindkét kormány köteles még ez évben tető alá hozni és legkésőbb 1908. január hó elsejére életbeléptetni. Ezért a két kormány két hét múltával az egész anyagot a parlamentek elé terjeszti és azonnal tárgyalatja. Mindkét kormány be fogja ugyan mutatni a költségvetést, de le nem fogja tárgyalni, hanem 2-3 havi indemnitást fog kérni, hogy a kiegyezési javaslatok fennakadás nélkül tárgyalhatók legyenek.

Egységes vámterület.

Maga a kiegyezés formája szerződés és nem szövetség, mely az 1917. év végével lejár és későbbi

időkre nem tartalmaz semmiféle gondoskedést vagy klauzulát. Befelé tehát mint szerződő felek állunk Ausztriával szemben, de a külföld erről mitsem fog tudni, mert a külfölddel ugyanabban a formában fogunk tárgyalni, mint eddig.

A külügyminiszterium kebelében működött vám- és kereskedelmi konferencia intézménye továbbra is fennmarad és a külföldi szerződéseket a külügyminiszter köti a két kormány megbízása alapján. A vámtarifa ugyan itt is, ott is autonóm, de minden pontjában meg kell egyeznie. Tartalmilag a kiegyezés a Széll Körber-féle megállapodásoknak felel meg.

A kiegyezés járuléka.

A kiegyezéssel kapcsolatosan elintézték a fogyasztási adók, a közös államadósság, a cukor-sürtax, az értékpapír megadóztatásának és a vasuti csatlakozások kérdését is. Ezek elintézésének módja a következő:

A fogyasztási adókat a két állam ezentúl külön kezeli, de tökéletesen egybehangzó törvény és szabályok szerint. Az adó magasságát a két kormány ugyan önállóan állapítja meg, de ha különbség mutatkozik, akkor az átutalási forgalomban akkora beviteli pótlékot fizetnek, hogy a különbséget megtérül.

A közös államadósságnak Magyarországra eső részét (magyar block) a magyar kormány 4.325% kulcs szerint tizenkét éven belül megválthatja. Tizenkét éven túl a kulcs 4.2% és huszonnégy év alatt a beváltásnak okvetlenül meg kell lennie. Ez a megegyezés egy és egy-negyed százalékkal rosszabb, mint az, amelyet Körber Széllnek ajánlott, de amelyet a magyar kormány akkor el nem fogadott. Az eddigi járulékkal szemben a megváltás 1.675% kal kedvezőtlenebb.

Az osztrák kormány beleegyezett abba, hogy a magyar állampapírokat ezentúl Ausztriában meg nem adóztatják. Ezzel szemben azonban kikötötte, hogy a magyar kormány megszünteti a szállítási adót, mely eddigelé az osztrák dunai gőzhajózást terhelte.

A cukor-sürtax a legújabb megegyezés szerint Magyarországra illuzóriussá vált. A kormány beleegyezett abba, hogy 200.000 mm.-t Ausztriából díjmentesen szállíthassanak Magyarországra. Eanyit Ausztria még a korábbi közös kartell alapján sem szállított nekünk és így a sürtax csak a brüsszeli konvenció kijátszásává sülyedt le és Magyarországnak sem anyagilag, sem formailag nem jelent többé semmit.

A vasuti csatlakozások kérdésében az osztrák-kormány megengedi, hogy a kassa oderbergi vasut Annabergnél közvetlen összeköttetésbe jusszon a porosz vasutakkal és hogy nevezett vasut megépíthesse a második vágányt. Ha azonban 1917-ben megszűnnék a közös vámterület, megszűnik az annabergi csatlakozás is. Ezzel szemben a magyar kormány megengedi, hogy az osztrák vasutak Horvátországon keresztül egybekapcsolatassanak a dalmati vasutakkal. A horvát területen épülő összekötő vonal költségeit Magyarország viseli.

A mérleg.

A kiegyezés mérlegét a következőkben lehet fölállítani:

Szövetség helyett szerződés. Ez politikai előny Magyarországnak.

A *fogasztási adók* elkülönítése semmivé törpült azzal, hogy átutalási pótlékrendszerben állapították meg. Ezzel az eddigi állapot nem változott. Csak a forma új, a lényeg ugyanaz. Mégis némi politikai előny ebben is van Magyarország javára.

A *blockjáradék* megváltása szintén politikai előny, mert legkésőbb 24 év múlva mégis csak megszabadulunk egy közös intézménytől, de ezt már a legvérmesebb számítás szerint is legalább 80 millió koronát kitevő tőkével fizetjük meg.

Az *értékpapírok adómentességét* a szállitási adóval fizetjük meg.

A *vasúti csatlakozásokról* körülbelül egyforma a mérleg; anyagilag talán nekünk több lesz a terhünk a dalmát kapcsolatot révén, de az annabergi csatlakozás és a mindenesetre megmaradó második vágány a kassa-oderbergi vasúton megéri ezt az áldozatot.

Ellenérték nélkül fizetünk magasabb kvótát és elveszítjük a cukoregyezmény révén eddig élvezett előnyöket; hacsak ellenértéknek nem vesszük, hogy a bankkredésben halasztást kaptunk és el nem fogadjuk azt az osztrák álláspontot, hogy a politikai előnyökért is meg kell fizetnünk.

Nagy szépséghiba a kvóta felemelése még akkor is, ha ezzel a kivivott politikai előnyöket fizettük meg; mert ezzel kaput nyitottunk annak az elvnek, hogy Magyarországnak jogainak formai elismerését is készpénzzel meg kell fizetnie.

Ha számot vetünk azzal a ténnyel, hogy a függetlenségi párt a kormány kinevezésekor megnyugodott abban, hogy a kiegyezést meg kell kötni: akkor a pártnak mostan nincsen oka a kormány ellen állást foglalni.

A titoktartás]

A félhivatalos „Budapesti Tudósító” a következő félhivatalos közleményt adta közre:

A kiegyezésre vonatkozó részletkérdések tárgyalását a magyar és osztrák miniszterek és szakreferensek tegnap, vasárnap úgy délelőtt, mint délután folytatták a miniszterelnöki palotában. A kiegyezési megállapodások tartalmára nézve mindkét kormány szigorú titoktartásra kötelezte magát. Ezen elhatározásra annak helyes megfontolása volt irányadó, hogy ha az egyes határozatok összefüggés nélkül közöltnének, ennek szükségképpen következménye az egész mű téves értelmezése volna.

A tegnapi tanácskozások folyamán a két kormány elhatározta, hogy a kiegyezésre vonatkozó törvényjavaslatokat — feltéve, hogy a még megoldandó részletkérdések elintézését nyernek — folyó hó 16-án terjeszti a törvényhozások elé.

Az addig nyilvánosságra kerülő közlemények *hitelességre semmiféle igényt nem tarthatnak*, amint hogy tényleg már a napilapokban közölt részletek nagyrésztben nem is felelnek meg a valóságnak.

Kossuth a kiegyezésről.

A körmeneti Kossuth-szobor leleplezése alkalmából Kossuth Ferenc nyilatkozott a kiegyezésről is. A beszéd erre vonatkozó részét az alábbiakban közöljük:

Az osztrák kormányval folytatott tárgyalások tegnap este meggyezésre vezettek, úgy, hogy *késznek mondható a kiegyezés*. Sajnálom, uraim, hogy éppen erre nézve keveset hallhatnak tőlem, mert ily fontos ügyben más helyen és nem ünnepi asztal mellől kell a kormánynak nyilatkoznia. Annyit azonban mondhatok, hogy az igen nehéz feladatot, mely sokáig megoldhatatlannak látszott, sikerült végre megoldanunk, úgy, hogy Magyarországnak is, Ausztriának is *ki legyenek elégtelve az adott helyzetben támasztható igényei*, vagyis más szóval úgy, hogy a kiegyezés az adott helyzetet tekintve jó legyen Magyarországnak és jó legyen Ausztriának. Ennek természetesen így is kell lennie, ha azt akarjuk, hogy a kiegyezés megfelelően céljának és békés anyagi fejlődést biztosítson a két államnak.

Midőn azt mondom, hogy a kiegyezés Magyarországnak is kedvező, ezzel jeleztem azt is, hogy *nem lettek feladva a magyar szempontok*, tehát a magyar nemzet többségének, a függetlenségi pártnak szempontjaisem. Adja az isten, hogy a kiegyezés tíz évre biztosítson békés fejlődést hazánknak és hogy azok, kik majdan követni fognak minket a kormány padjain, tudjanak élni azzal, amit hazánknak megszerezünk, nem irigyelve azt, amit cserében Ausztria kapott, mert egyoldalú előnyök nem békét, hanem gyűlöletet, nem gyarapító munkát, hanem romboló küzdelmet jelentenek.

A vámszerződés megszövegezése.

Vasárnap az osztrák miniszterek és szakelődök a magyarokkal megkezdtek a kiegyezési javaslatok szövegezési munkálatait, amelyek reggeltől késő délutánig folytak. Kossuth Ferenc Körmenetén volt a Kossuth-szobor leleplezésén s így a javaslatok egyeztetési és korrektori munkájába nem folyt be.

Ma délelőtt tíz órakor ismét folytatódott a munka. Kossuth Ferenc csak később jött el, mert jelen volt a Ferenciek templomában tartott istentiszteleten. Wekerle és Darányi voltak jelen a tárgyalásokon, melyekben természetesen az osztrákok is résztvettek. Hosszas és alapos munkát végeznek az egyes bizottságok, de valószínű, hogy legkésőbb holnap délig befejezik a dolgukat. Ezután lesz még egy közös minisztertanács, melyen a két kormány kicseréli a javaslatok hitelesített példányait.

Későbbi távirat jelenti:

A mai közös minisztertanács után a szakelődök négy albizottságban folytatták a tárgyalásokat. Három albizottság a miniszterelnökségen, a negyedik Popovics Sándor vezetésével a pénzügyminiszteri palotában. A bizottságok munkája abból áll, hogy fermába öntse a megállapodásokat, a magyarok magyar nyelven, az osztrákok németül. Ha a bizottságok elkészültek munkájukkal, akkor összeolvassák és összeegyeztetik a szöveget. A miniszterek időről időre revideálják a bizottságok szövegezését, amelyről remélik, hogy a holnapi nap folyamán elkészül.

A félhivatalos M-g jelenti, hogy noha nem beszélt semmiféle kormányfőfiúval, mégis egész határozott tudomása van róla, hogy a kiegyezésben 1910-re a magyar jegybank fölállítása biztosítva van.

A Wekerle Sándor által adott ebédén ma a két kormánynak Budapesten időző tagjai, a közgazdasági államtitkárok és szakelődök vettek részt, összesen huszan.

Elkészültek a kiegyezéssel.

Éjjel telefonálta fővárosi tudósítónk: A bizottságok ma este végleg elkészültek a kiegyezés szövegével, amelyet azután rögtön az államnyomdába küldtek.

Itt egész éjjel lázasan dolgoztak, hogy körülbelül éjfélig elkészítsék a kefelelyomatokat, amelyeket a szakelődök még az éjjel korrigáltak és összehasonlítottak. Holnap a miniszterek folytatják ezt a munkát és ekkor tör énik a végleges egyeztetés. Minthogy a kiegyezés összes ágairól külön-külön egyezmények vannak, amelyekhez igen terjedelmes, koncertálandó mellékletek is tartoznak, kérdéses, hogy holnap estig elkészülnek-e a kormányok a munkával és ezért lehet, hogy az osztrák miniszterek csak szerdán utaznak vissza. Wekerle Sándor miniszterelnök is csak holnap este vagy szerdán utazhatik Bécsbe.

A munkáskuria az orvosszövetségek ellen.

Ne akasszák meg a betegsegélyezést.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

A kereskedelmi és ipari alkalmazottak balesetbiztosítása és betegsegélyezése ügyében a július 1-jén életbeléptetett törvény tudvalevőleg az állami munkásbiztosítási hivatalt állította föl legfőbb fórumnak, amelynek működési körébe tartozik a szociálpolitikai és humánus célt szolgáló alsóbb intézményeknek adott alkalommal kellő utmutatást is adni. Az ítélkezési eljárásról, a szervezeti szabályzatról és egyéb jelentősebb végrehajtási részletekről szóló miniszteri rendelet kidolgozásán kívül a munkásügyeknek ez a kuriája előkészíti a budapesti országos munkásbiztosító pénztár megalakulását és készséggel fölvilágosítást nyújt minden olyan vitás vagy kényes kérdésben, amelylyel magánosok vagy pénztárak oda fordulnak.

A munkáshivatal leirataiban természetesen magasabb szempontból tárgyalja a hozzá intézett kérdéseket, úgy, hogy *válaszainak döntésszerű jellegük van*, amelyeket azután irányítóknak tekintenek az érdekelt felek. Egyik legutóbbi kelt és hasonló természetű leiratában a munkáshivatal jelentős és Aradot is közlő érdeklő kérdésben nyilvánított véleményét, amely az ország orvosszövetségei és kerületi pénztárai között kitört és igen elkeseredettnek ígérkező harcot egy időre talán el fogja odázni. A hivatal ugyanis a nagykarolyi pénztár fölterjesztésére kimerítően nyilatkozott az orvosszövetségek mozgalmáról, amelyet ma még korainak tart, mert a kerületi pénztáraknak ma még sem joguk, sem módjuk nincs az orvosi követelések teljesítésére.

Hivatott szakvéleményét tartalmazó leirata elején a legfőbb ítélkezési fórum tudatja a nagykarolyi kerületi pénztárral, hogy nem teljesítheti az orvosküldésre vonatkozó kérését, mert a hivatal nem rendelkezik helyettesítő orvosokkal, akik el látnák a pénztári tagok gyógykezelését, ha a jelenleg alkalmazott orvosok *beszüntetnék* a kezelést, vagy a szerződési viszonyt fölmondással fölbotanák. Ezután így nyilatkozott a hivatal az orvosok akciójáról:

Az orvosok olyan követeléseket állítottak föl, amelyeket a pénztár ideiglenes vezetősége nemcsak *nem jogosult*, de a pénztár jelenlegi viszonyai között *nem is képes teljesíteni*. Az orvosok mozgalmukkal olyan súlyos komplikációkat idézhetnek elő, amelyekkel nemcsak a biztosított munkásoknak, hanem maguknak az

orvosoknak az érdekeit is súlyosan érinthetnék. De másfelől illetékes sem lehet ma a pénztár vezetősége a szóban levő követelések teljesítésére, mert azoknak alapja és kiindulási pontja a pénztár mai orvosi rendszerének a megváltoztatása. Ebben a kérdésben pedig az elhatározást a betegsegélyezési törvény 138. szakasza a *pénztár közgyűlésének hatáskörébe utalja*, főtartván az országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztosító intézetnek a határozathoz való hozzájárulását és az állami munkásbiztosítási hivatal jóváhagyását.

E kérdésben érvényesen való határozásnak nélkülözhetetlen előfeltétele az, hogy előbb az országos munkásbiztosító pénztár megalakuljon s azután alapszabályaiban megállapítván a kerületi pénztárak által a biztosításnál követendő eljárást, a pénztárak önkormányzati szerveit, ezeknek hatáskörét és irányelveit, — a kerületi pénztárak alapszabályaiknak megfelelő módosítása útján törvény szerint átalakuljanak és új, végleges önkormányzati szerveiket törvényszerű módon megalakítsák. Mindaddig, amíg az országos pénztár meg nem alakul, a kerületi pénztárak az országos pénztár jóváhagyott és életbelépő alapszabályaihoz alkalmazkodva, *véglegesen át nem alakulhatnak*. Az orvosrendszer megváltoztatása és az erre fektetett díjazási mód tehát ma az orvosoknak olyan követelése, amelynek főtartása csak arra való, hogy *főnkaadást szenvedjen* beteg munkásoknak segéllyel való ellátása, a humanizmus, a közegészségügy és a munkásbiztosítás által szolgált nagy szociálpolitikai cél.

Végül fölhitva a hivatal a nagykarolyi pénztár vezetőségét, hogy gondosan mérlegelje az orvosok követelését, ezeknek jogosságát és méltányosságát és igyekezzék az orvosszövetséget rábírní, hogy a pénztár végleges megalakulásáig a fentebbi okoknál fogva halassza el a követelések kivívására irányuló akcióját.

Pásztor Árpád plagizált.

Az invenciózus szinműíró.

A legújabb irodalmi botrány.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

A főváros írói és hírlapírói szeretik hangoztatni, hogy a vidéken nincs invenció. Mélységes lenézéssel beszélnek a vidékről „felkerült” irodalmi művekről. Hja, a vidék vidék marad. Kislátókörű, elmaradt, eszmeszegény, elavult emberek élnek a vidéken, nem telik szégyenektől semmi figyelemreméltó. Bezzeg más a főváros! Ott minden ember lángésznek születik s már a dedébéli iskolatáskában magával hordja az irodalmi marschallbotot.

Gyönyörű generáció is a főváros irodalmi melegágyából, a New-York kávéházból kikerült gárda. A végtelenségbe nyúló nagykép és a mindenki fölött való okosság: ez a közös ismertetőjele azoknak az irodalmi csemetéknek, akik ott nőnek fel a szivarfüsttől, kávégőztől ködös levegőben. Ok azok, akik csaltatlan itéletet mondanak élők és holtak között, akik előtt nincs nagyság s akik úgy akarnak valamivé lenni, hogy mindenkét semminek deklarálják. Ok adják ma a magyar irodalomban a hangot s ők azok, akik mélységesen lenéznek mindazt, ami vidéki.

Pásztor Árpád ebben a levegőben nőtt fel. Lassacskán íróvá cseperedett, talán nem is minden jogcím nélkül. Sőt. O volt az, aki egy kávéháztól lelkedzett testvéreit megtagadta, írván róluk egy igen rossz verset, amelyben

torzoknak nevezte őket. Egyébként pedig nőtt, nőtt, nőtt. Már majdnem irodalmi nagyság lett belőle. De gondoskodás történt róla, hogy a fák égbe ne nőjenek, különösen az olyan fák, amelyek törpéknek teremtődtek.

Nemrégiben adták elő Aradon Pásztor Árpád magyar „eredeti” legendáját, *A harangot*, amely a Király Színházban került először színre. Eltekintve attól, hogy a darab naiv és szentimentális volt, igen sok kvalitást fedezhetett fel benne az ember. De hát ez természetes is, mikor olyan kiforrott, olyan tehetséges, olyan szellemes íróról van szó, mint Pásztor Árpád. O, ő és egyedül ő tudta elfogadtatni velünk a sovány meséjű darabot, amely egy vidéki plébános jótékonycélu, papszakácsnéval egybekötött sikkasztásáról szolt.

Van azonban Magyarországon egy minden jobb érzésből kivetkőzött folyóirat, amely *Érdekes könyvtár* címen havonként veszélyezteti a Pásztor Árpádhoz hasonló tehetséges írók közbiztonságát. Ez a minden jobb érzésből kivetkőzött folyóirat 1904. évi november 1-én megjelent füzetében Jules Lemaitre nevű francia írócskától közölt novellát, amelyben a fentemlitett Jules Lemaitre elég bátor volt *A harang* című eredeti legendát egyszerűen *elírni* Pásztor Árpád elől.

Lemaitre ur ugyan nem *Kis-Boldogasszonyfalván*, hanem *Land Fleurie* községben játszatta szereplőit, egyébként azonban a novella cselekvénye teljesen azonos a Pásztor Árpád „eredeti” legendájával. Még *egy-egy mondatot is össze vágnak*, tanusítván a nagy lelkek sajátos találkozásait. Lépésről-lépésre egyezik a legenda menete a novelláéval, ami legalább is illetlenség a fentnevezett franciától.

Igy festenek a főváros invenciózus, eszmeus, széles látókörű, modern Pásztor Árpádjai.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Kedd: A sogaun, operette. (Bérlet B.)
Szerda: Nászinduló, szimf. Bemutató előadás. (Bérlet C.)
Csütörtök: Nászinduló, szimf. (Bérlet A.)
Péntek: Madarász, operette. (Bérlet B.)
Szombat: Madarász, operette. (Bérlet C.)
Vasárnap: Délután: János vitéz, operette. Este: Csókón szerzett vőlegény, vígjáték. (Bérlet A.)

* Arad művészeti ösztöndíjai. A város művészeti ösztöndíjait eddig négy művésznövendék pályázta meg. *Illencz Lipót* festő növendék eddig élvezett ösztöndíjának újból való megszavazását kéri a törvényhatósági bizottságtól. Hasonló kérelemmel járul a városhoz *Sztojka Annuska* is, aki a budapesti zeneakadémia énekszakának növendéke. Ösztöndíjért folyamodnak továbbá *Irics Sándor* festő növendék, aki képességeinek bizonyítékául néhány festményt is bemutat és *Csók János* vasúti alkalmazott fia, aki a színipályára érez hajlandóságot. A kérvények sorsa felett a művészeti bizottság fog dönteni.

* Boldog álmok cím alatt négy magyar népdal jelent meg *Pálincás* Bérlettől. Az utóbbi időben oly sűrűn kiadott műnépdalok között magasan kiemelkednek Pálincás dalai, telve igaz érzéssel, magyaros, fülbemászó melódiával, könnyed ritmussal. Ezek a tulajdonságok, de meg a szép szövegek is, amelyek Pálincás költői tehetségét dicsérik, lehetővé fogják tenni a dalok népszerűségét, elterjedését. Az izléssel kiállított füzet *Kerpel Izsó* aradi könyvkereskedő cég kiadásában jelent meg, ára két korona.

* A tükörlapról visszapattanó drágakövek. A Fiumében megjelenő „La Bilancia” múlt hó 30. számában következőképpen emlékszik meg Kócián ottani hangversenyéről. Tegnapi este tartotta meg szép, előkelő és figyelmes közönség előtt Kócián, a nagyhirű hegedűművész előre hirdetett hangversenyét,

a hallgatóságnál az elragadtatás nagyfokú nyilvánításait keltve. A helyszükének, zsarnoki volta gátol bennünket abban, hogy ezen művészeti eseményt kellő részletességgel méltassuk; azzal, a melylyel azt tenni szeretnők. Annyit azonban kijelenthetünk, hogy ez a művész nálunk nagy diadalt aratott. Kóciának többek közt az a nagy előnye is megvan, hogy nem esik bele a túlzó művészieskedés hibájába; megtartja mindig keretesen és uri modorát. Ami pedig vonóvezetését illeti, az csodálatot és ámulatot kell, hogy keltsen mindenkiben. Nem létezik kristálytisztább „Cavata” az övénel; ennél tisztább hangokat el sem lehet képzelni. A szólamok, melyeket hegedűjéből kicsal, valóságos cizellaturáknak tetszenek s futamai, meg trillái mintha tükörlapról visszapattanó drágakövek lennének. A műsorból, melyet játszott, (Bach, Ries, Tschoukowsky stb.) különös bámulatot Ries: „Moto perketuo”-ja keltette, melynél a le. nagyobb nehézségeket, mesébe illő biztossággal és játszói könnyedséggel oldotta meg. A taps orkászzerű lelkesedéssel tört ki és a művészek a legőszintébb ovációban és leghizelgőbb tetszésnyilvánításokban volt része. Veselsky zongoraművész, ki Kóciánt zongorán kísérte — két önálló számot is játszott nagy bravurral, igen élénk tetszés mellett s neki is bőven jutott ki a tapsból.

Gyilkosság egy aradi korcsmában.

Ezek a mikalakai legények . . .

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

Tizenhárom mikalakai legényt tartóztatott ma le az aradi rendőrség *gyilkosság* miatt. A duhaj legények *brutális módon* végeztek egy aradi lakatossegéddel, aki mit sem vétett nekik. A gyilkosság vasárnap este történt *Keller Ignác* radnai-utí korcsmájában, ahol két társaság mulatott. A korcsma egyik szobájában *Goczoly Lajos* lakatossegéd, menyasszonya *Balázs Julia*, a leány apja *Balázs Máté* és néhány ismerősük szórakozott, teljesen csendben, míg a szomszédos szobában annál zajosabban folyt a mulatság.

Tizenhárom mikalakai legény duhajkodott itt, annyira, hogy a korcsmáros tizenegy óra tájban megunt a lármát és távozásra szólította fel a mulatozókat. Ezek nem engedtek a korcsmáros felszólításának és nagy patáliával bort követeltek tőle, amit azonban a korcsmáros megtagadott. A legények egyike erre terrorizálni akarván a korcsmárost, megfenyegette, hogy ha nem hoz bort, *kiverik a korcsmából a szomszédos szobában szórakozó társaságot*.

A legények nyomban be is váltották a fenyegetést. Felkapták az üres sörözüvegeket és ezekkel hadonászva, nagy láрма és fenyegetések közepette elállták a szomszéd szoba kijárát. Az ittlevők már nem menekülhettek, csupán *Balázs Juliskának* és *Sebestyén Béliának* sikerült kimenekülniök az udvarra. *Goczoly Lajos*, aki féltette menyasszonyát, amikor a mikalakai legények elállták az ajtót, áttörte magát a kordonon és menyasszonya után akart menni, de az italtól megvadult legények *megakadályozták* ebben. Négyen is rárohantak, lefogták és a kezükben lévő sörözüvegekkel ütlegelték. De ezzel nem elégedtek meg, hanem az egyik legény *kést rántott* és a segélyért kiáltó *Goczolyt mellbeszurta*. A lakatossegéd eszméletlenül rogyott össze, mire menyasszonya, aki segélykiáltására visszaroht, ki akarta szabadítani a gyilkosok kezéből vőlegényét. Megfogta *Goczoly* karját és elakarta vonszolni, de a brutális legények erre őt is megtámadták és *korbácsokkal, sörözüvegekkel agyafőbe verték*.

Amíg néhány legény ezt a csekély lovagiaságra valló brutális cselekedetet végezte, a többiek *újbol megrohanták* a már vérben fetrengő *Goczolyt* és *addig ütötték-rúgták*, amíg ki-szenvedett.

A súlyos sérüléseket szenvedett Balázs Juliskát apja, Balázs Máté szabadította ki a vadállatias legények kezéből és bevonszolta a konyhába, amelynek ajtaját elreteszelték. A társaságnak a szobába szorult tagjai, akiket szintén a megtámadtatás veszélye fenyegetett, segítségért kiáltottak, amely azonban csak akkor jött meg, amikor a legények már elmene-kültek. Csakhamar megjelentek a helyszínen Riedt István rendőrfelügyelő és Hecht Arnold dr. kerületi orvos, aki megállapította, hogy Goczoly halálát a szurás okozta, a mely gyors elvérzést vont maga után. Balázs Juliska sebeit szintén súlyosaknak találta a kerületi orvos. Riedt István rendőrfelügyelő a helyszíni szemle megejtése után, a kapott szemléleírások alapján megtette az intézkedéseket a tettesek kézrekerítésére, ami nyolc órai szakadatlan kutatás után sikerült is. Noha a legények tagadnak, bizonyos, hogy ők követték el a bestiális tettet. A gyilkosságnak Aradon már a kora reggeli órákban híre járt és ma délután nagy néptömeg várta a gyilkosok megérkezését. A legényeket nyomban kiballgatták, kihallgatásuk után pedig előzetes letartóztatásba helyezték őket. A főcinkosok Csokán Demeter, Cirka Száva, Padureán Tósa, Padureán Száva és egy Jovin nevű legény. Bizonyos, hogy közülük valamelyik ejtette Goczolyon a halálos szurást, noha egyik se akar vallani, valameny nyien tagadják, hogy részük lett volna a gyilkosságban.

Goczoly holttestét még az éj folyamán kiszállították az alsótemető halottas kamrájába, ahol ma felboncolták. Balázs Juliska, aki vőlegényét vesztette el Goczolyban, ma kétségbeesésében öngyilkosságot akart elkövetni, de ebben a házbeliek megakadályozták. Goczolyt holnap temetik el. Gyilkosait a rendőrség holnap délelőtt átadja a királyi ügyészségnek.

A tőzsde föllélekzik.

Áremelkedés az összes értékpapirokban.

Száz milliók — harmadfél millióért.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 7.

Jóllehet a kvótakérdés semmiféle vonatkozásban nem tartozik a kiegyezési komplexum körébe, szinte bizonyos, hogy a ma már megszövegezett vámszerződés mellett abban is megegyeztek a kormányok, hogy Magyarország egy-egy és fél százalékkal fölemeli a közösgyi kiadásokhoz való hozzájárulását. E kvótaemelési kötelezettség alapján a magyar kormány a magyar kvótabizottsággal, azután pedig a parlamenttel elfogadtatja az új hozzájárulási arányt, amelynek értelmében az ország az 1907-től 1917-ig terjedő tíz évre az eddigi 34,6 százalékhelyett 35,6 — 36 százalékos kvótát, pénzértékben harmadfél millió koronával többet fizet.

Egyáltalában nem kicsinylendő ugyan e ránk háruló teherföllet, de úgy látszik, hogy a kormány kénytelen volt ez áldozatot meghozni annak a sok ezer egzisztenciát pusztító baisse-nek megállítására érdekében, amely értékpapirjaink tetemes árcsökkenését és ezzel összefüggésben — részben — az általános pénzinséget okozta. A gazdasági bizonytalanság rég nem tapasztalt módon nyomta az árakat, amelyek vasárnap óta éppen a vámszerződés perfekciója következtében állandóan javul-

nak és igazolják, hogy visszatért az értéktőzsde forgalom régi egészséges vérkeringése.

A kiegyezés megkötésével beállott kedvező fordulat — mint fővárosi tudósítónk táviratozza — elsőbbsen a vasárnapi magánforgalomban nyert kifejezést. Mindjárt az üzlet elején több koronával emelkedtek a vezetőértékek, az osztrák hitelrészvények 6, a magyarok 10 koronával. A többi értékpapír is mind magasabb árfolyammal került forgalomba.

Ma is szilárd hangulatban nyílt meg az értéktőzsde és mindjárt a megnyitás után élénk üzlet fejlődött ki, különösen a két hitelrészvényben és a 4 százalékos magyar koronajáradékban. A szilárd irányzat kiterjedt a helyi piacra is, hol szintén lényegesen magasabb árfolyamban jutottak forgalomba az értékek. Az előtőzsde zárata felé részben a realizálások, részben a király egészségi állapotáról forgalomba került kedvezőtlen hírek némi visszahúzást eredményeztek, mindamellett a helyi piac kedveltebb értékei tovább is javítottak árfolyamukon.

A bécsi értéktőzsdére hasonlóan kedvező hatással volt a kiegyezés megkötése, amelynek révén tehát tegnapelőtről mára a magyar értékpapírok összességükben száz milliókra menő értékűbbé jutottak, a kvóta harmadfél milliónyi fölemelésével szemben.

HIREK.

— A spanyol királyi pár Bécsben. Madridból jelentik: A félhivatalos Epoca jelenti: A spanyol királyi pár e hó 14-én vagy 16-án Madridból Bécsbe utazik. A királyi pár, amely Bécsben néhány napot fog tölteni, talán Olaszországban keresztül fog utazni. Bécsből a király és a királynő Németországban és Hollandián keresztül Angliába utazik. Nem hiszik, hogy Szászországban időzni fognak. — Valószínű, hogy londoni tartózkodásuk össze fog esni Vilmos császár látogatásával.

— Werbőczy emlékűnepe. Az országos ügyvédgyűlés kegyeletos és méltó ünnepvel vezette tanácskozásait. Kegyelettel adózott Magyarország legnagyobb jogtudósának, Werbőczy Istvánnak, akinek életében nem volt része az elismerésben Erre az ünnepre Fesztv. Árpád megfestette rég porladó nagy hazánkfiá arcképét, s ennek a sikerült képmásnak lelplezéséhez fűződött Magyarország jogászainak ünnepi gyűlékezése. Az ünnepség a Vigadó nagytermében folyt le, az ügyvédgyűlésre összesereglettek impozáns részvételével. A magyar igazságszolgáltatás színe-java ott volt. A kormányt Günther Antal igazságügyminiszter képviselte. Az ünnepséget Szivák Imre kanarai elnök nyitotta meg. Utána Günther Antal igazságügyminiszter mondott nagyhatású ünnepi beszédet Werbőczyről:

— Az államférfiut, a politikust — mondotta Günther — hagyjuk békében nyugodni a magyar történelem rég letűnt korának emlékei között. Az események elemi erővel elvihartak ebbeli működése felett s abból, amit e téren cselekedett, ténybeli valósággá nem lett semmi: akár csak futó homok lett volna tevékenysége, melyet szerteszéthány a kavargó fergeteg. De amit mint jogtudós teremtetett, az élő valósággá lett, szerves és hatalmas jogrendszer, mely több mint három századon át ugyszólván sértetlenül uralkodott, s melynek ma érvényben levő részei is a ma-

gyar jogéletnek s különösen közjogunknak megbecsülhetetlen kincsét képezik.

A nagyhatású beszédet élénk tetszéssel fogadták. A miniszter beszéde közben lehullott a lepel az emléktábláról.

— Baleset egy monitor vizrebocsátásán. Bukarestből táviratozzák: Tegnap Galacban egy új dunai monitort bocsátottak vízre. Az ünnepségen részt vett Károly román király is, akit kellemetlen baleset ért. Amikor ugyanis a szokásos pezsgőspalack robbantásához a villamos gombot megnyomta, rövid zárlat keletkezett, amelynek következtében a király két újdt súlyosan megégette. A jelenvolt vezérkari orvos bekötötte a király sebeit.

— Az aradi közöskönyha. Az aradi állami tisztviselők okos és dicséretes kezdsének eredménye, a közöskönyha november 1-én valóssággá lesz. Az első konyhához szükséges jegyzés már együtt van és az első konyha már november 1-én megkezdí működését. Az első konyha tervezete ugyan módot ad arra, hogy a még ezután jelentkezők is fölvételt nyerjenek, de nagyobb számú jelentkezők esetén azokból a második közöskönyha csoportját fogják megalkotani. A közöskönyha elnökségének tudomására jutott a közönség között elterjedt téves hit, hogy a szeptember 28-án aláírt pártoló nyilatkozatot sokan már a belépésre kötelező nyilatkozatnak tekintik. Ennél fogva közli az elnökség, hogy csupán azok nyernek jogot a közös konyhán való részvételre, a kik Botka Béla pénzügyi titkárnál, a közöskönyha társaság elnökénél a kötelező nyilatkozatot aláírták. A jelentkezőket fölhívja az elnökség, hogy a 25 korona, egyszer s mindenkorra fizetendő beszerzési díjat befizessék. A közös konyha társaság választmánya f. évi október 8-án délután fél négy órakor, a pénzügyi palota második emeletén ülést tart, amelyre a választmány összes tagjait ez uton is meghívja Botka Béla, elnök.

Az elnökség a közöskönyha gazdai állására is meghirdeti a pályázatot, a következőkben:

Az aradi első közös konyha önségélyző társaság pályázatot hirdeti gazdai állásra.

Azok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, ajánlataikat f. évi október hó 12-éig Botka István elnök-nél nyújtsák be. Ezen állás betöltésénél elsőbbségben fognak részesítettetni, kik hason állásban már alkalmazva voltak és közszolgálatban nincsenek.

Javadalmazását a gazda és választmány között létrejött szerződés fogja meghatározni.

— Az osztrák vasutasok passzív rezisztenciája. Bécsből jelentik: A vasutasok passzív rezisztenciája szakadatlanul folyik. Az északnyugati vasut pályaudvarán a tehervonatok ma 8—10, a személyvonatok pedig 3—4 órai késéssel érkeztek. A vonatok elindulása is késedelmet szenvedett. Még nagyobb késéssel érkeztek Bécsbe az államvasutársaság vonatai. Ma az északnyugati és az államvasutársaság alkalmazottai megjelentek a két vasut igazgatói előtt, hogy kifogásokat emeljenek az igazgatók által tett engedmények ellen. Hír szerint az államvasutársaság alkalmazottai és Grimbürg igazgató közötti tárgyalások kielégítő lefolyásuk voltak.

— Házasság. Fényes esküvő folyt le szombaton délelben Aradon. Bogya Iván körösbányai szolgabíró kötött házasságot Vincze Margit kisasszonnyal, Vincze Miklós tekintélyes aradi ügyvéd nyug. törvényszéki bíró nagyműveltségű kedves leányával. Tanuk a menyasszony részéről Purgly János földbirtokos és Lázár János főszolgabíró, a vőlegény részéről Kenderessy Árpád földbirtokos és Tarkeő Béla dr. löcsei kir. közjegyző voltak. A polgári kötést egyházi esketés követte, amely után az ifjú pár nászútra indult.

Erdős József, az Egyetértés politikai napilap fősztviselője e hó 20-án déli 1 órakor vezeti oltárhoz Stern Ella urleányt Tatán.

Freund Rezső, az ujszegedi kenderfonó gyár főtisztviselője holnap, kedden délután 4 órakor tartja esküvőjét **Rosenfeld Stefánia** urhölgygyel. Rosenfeld Nándor szegedi közuti vasutigazgató leányával.

— **Vérmérgezés** — himlőoltás következtében. A nógrádmegyei **Pásztó** ról jelentik: **Vértési Gyula** tanfelügyelő, az ismert nevű író, himlőoltás következtében vérmérgezést kapott és most súlyos betegen fekszik.

— **Eljegyzések** **Auer Adolf**, a Klotild első magyar vegyipari részvénytársaság cégvezetője Nagybecskőről eljegyezte Aradon **Szilasi Berta** kisasszonyt, özv. Schulhof Károlyné bájos és nagyműveltségű nevelt leányát.

Menczer Rezső dr. temesvári törvényszéki albiró, **Sármezei Endre** Acsev. főfelügyelő sógora eljegyezte **Horn Margitot**, **Horn Istvánnak**, az Országos Iparhitelszövetkezet vezérigazgatójának és feleségének született alsócsernátoni Cseh Ilonának kedves és szeretetreméltó leányát Budapesten.

Menczer A. Adolf papkötői kereskedő eljegyezte **Reich Arankát**, **Reich B. Károly** tekintélyes aradi kereskedő bájos és szép leányát.

Perlaky László kereskedősegéd eljegyezte **Német Ilonát** Nagyteremből.

— **Sziklazuhanás a fiúmei vonalon.** **Fiuméből** táviratozzák: A hetek óta tartó felhőszakadás következtében tegnap egy sziklatömb **Udine** és **Lokve** között a pályatestre zuhant és egy darabon a pályát erősen megrongálta. Az 1054. számú tehervonat 14 kocsija ennek következtében kisiklott. A vonatvezető és egy fékező súlyosan megsebesültek. A töltés helyrehozásán most háromszáz munkás dolgozik éjjel-nappal. A szerencsétlenség miatt a forgalom állandóan öt-hat órát késik. Az este Fiuméből Budapestre induló gyorsvonat az indulással egy fél órát késett, ami ha véletlenül nem történik, a szerencsétlenség a gyorsvonatot éri. A gyorsvonatot nyílt pályán megállították és a mozdony nyal próbálták a tehervonatot felvontatni. A gyorsvonat reggel 8 óra helyett déli 1 óra 40 perckor érkezett Budapestre.

— **Ift az állás, pályázatok.** A komoly hivatalos lap, melyben soha nincs légből kapott vagy minden alapot nélkülöző koholmány, vasárnap megtréfálta nyájas olvasóit. A Budapesti Közlöny megirigyelte lapársaitól, hogy kedvükre daskálhatnak a humorkakban és a komolyságtól és megbízhatóságtól esőpöngő hirdetményekbe beesempészte a vidámságot. Hgy kis tréfát engedett megmagának a kedves hivatalos. Arról szól ugyanis a kitűnő hivatalos, hogy az aradi fővámhivatalnál megüresedett egy **díjtalan vámgyakornok-jelölti** állás. Méltóstatnak érteni, egy vámgyakornok keresztetik, kit a nagyméltóságu állam nem akar fizetni és akit csupán a jelölti címmel és jelleggel óhajt felruházni.

Derék ifjak, kik különböző bizonyítványokat szorongattok kezetekben, siessetek. Mert, hogy lesztek vagy százan, kik az állásért versengtek, kétségtelen. Pedig sokat követel a nagyméltóságu állam egy szerény díjtalan vámgyakornok-jelöltől. Példának okáért már a pályázóktól tudni óhajtja, hogy hány évesek, rendezett vagy rendezetlen vallásuk-e, van-e életpárjuk, voltak-e katonák, hány nyelven beszélnek, egészségesek-e, milyen képzettségük van? És mindezeket annyival inkább pontosan nyujtsák be, mert ha elkéset t. atyámfia, bizony mondom, nem lehetsz díjtalan vámgyakornok-jelölt. Ha azonban le vagy fejeződik unokatestvérekig rokonod volna az aradi pénzügyigazgatóságnál, derék pályázó polgártárs, akkor ne álmodozz arról, hogy valaha díjtalanul vámgyakornok-jelöltökké válhatsz az aradi fővámhivatalban.

Hát ha ez sem hamor, akkor nincs többé humor a világon. A szomorú a dologban csak az, hogy a hivatalos ezt nagyon is komolyan mondja. Tulságos komolysággal. Annyira komolyan, hogy ha nem volna olyan mulatságos, bizony isten busulni kellene miatta.

— **Öngyilkos, aki segít magán.** **Budapestről** táviratozzák: **Reiter Ignác** budapesti munkás ma délelőtt kiment a Zuglóba és ott kétszer mellbe lőtte magát. Reiter érezte, hogy a golyók behatoltak mellébe, de nem vesztette el eszméletét, hanem felült egy villamosra és a Markó utcai mentőkhöz ment. Az orvosok eleinte nem akarták hinni, hogy meglőtte magát, de azután konstatálták, hogy igazat mondott. Az egyik golyót azonnal eltávolították, a másik azonban nagyon mélyen a bordák között megakadt, úgy, hogy nem tudták kivenni. Reiter azután elment és beiratkozott az egyik munkásbetegsegélyző pénztárba. Most a kórházban ápolják.

— **Halálozás.** **Dr. Hoffmann Aniané** szül. **Thaisz Vilma** e hó 4 én életének ötvenedik évében Battonyán meghalt. Temetése tegnap délután volt, nagy részvét mellett.

— **Bolgár bandák rémtettei.** **Konstantinápolyból** jelentik: Tegnapelőtt a patrarchátus fenhatósága alatt álló, a monasztíri villajet florinai kerületében fekvő Niegovan falut egy 200 tagból álló banda megtámadta és 23 házat elhamvasztott, 10 asszonyt és 9 férfit lemészárolt.

— **A szökés, párosan.** **Budapestről** jelentik Szombaton délelőtt megjelent a főkapitányságon **Gausz Ferenc**, a kispest szentlőrinci helyi érdekű villanyos forgalmi telepének a portása és bejelentette, hogy 45 éves felesége eltűnt a kispesti telepen levő lakásáról. Magával vitt négyezer korona készpénzt és 1800 koronát érő ékszert. A portás annak a gyanújának adott kifejezést, hogy a felesége együtt szökött **Vogel Sándorral**, a helyi érdekű vasuti főnökkel, aki ugyanazon a napon tűnt el, amelyiken a felesége. Az öreg pár Amerikába szökött utlevelet váltott már hetekkel ezelőtt. Az utlevél **Vogel Sándor** és neje névre volt kiállítva. Csak arra vártak, hogy **Vogel** megkapja a végkielégítést. Amikor a pénzt felvette, végrehajtották régebben tervezett szökésüket. Már uton is vannak **Amerika** felé.

— **Bakák harca.** **Kaposvárról** táviratozzák: Nemrégiben Kaposvárra helyezték a 69-ik gyalogezred egyik századát, amely a régóta ott állomásozó 44-ik gyalogezred legénységével tegnap összeverekedett. A verekedés folyamán egy **káplárt agyonszúrtak**, egyet pedig súlyosan megsebesítettek. Egy részeg közlegény kivont karddal szaladt le és föl az utcán a járőrök nagy rémületére. A verekedésnek a ki-rendelt készség vetett véget, amely a dulakodó katonákat bekísérte a kaszárnyába.

— **A korzó érdekessége.** Igazán kellemesen érintette a vasárnap esti korzózó közönséget az a bámulatos sok szép dolog, ami a Halász Henrik rófos- és női divat áruházában **Andrássy-tér 22 sz.** ki most nyitotta üzletét, hol minden szép és új amit csak az ipar ezen a téren produkál, látható volt. Ily szép nődivat cikkeket még városunkban igazán nem volt alkalmunk látni, ez üzletet igazán jóakarattal ajánljuk a hölgyközönség figyelmébe.

— **Nyomorgó grófnő.** Tegnapi Bécsben a Leopoldstadti egy obszkurus szállodájában letartóztattak egy asszonyt, ki **Waldstein** grófnénak nevezte magát és évek óta minden pénz nélkül ide-oda bolyong fiatal fiával. A rendőrség eleinte azt hitte, hogy az asszony a nemesi nevet csak azért vette fel, hogy szélhámosságokat követhessen el, de kitűnt, hogy **tényleg Waldstein Lujza grófnő** és a csehországi **Waldstein** család sarja, amelyből **Wallenstein Alfréd**, a friedlandi herceg is származott. Atyja gróf **Waldstein Albert** volt, ki 1886-ban halt meg és csak egyetlen leányt hagyott hátra, **Lujza grófnőt**, aki most olyan nyomorba jutott.

— **Köszönetnyilvánítás.** Az alantnevezettek a tegnapi gyászünnepélyen, az 1848-49 es agg. és szegény honvédek megvendégelésére adományoztak: **Weisz Márkus**, **Bing** és **Löbl** és **Bing Ede** urak pálinkát, **Fischer József** és **May János** kenyeret, az agghonvédek egy jöltévője szivart. Az aradi honvédegyet, ezuton is a leghálásabb köszönetét nyilvánítja az adományozóknak.

— **Rovarpor**, bolhák, legyek, poloskák, svábok ellen leghatásosabb **Vojtek** és **Weisz** nál. 201

— **Elveszett egy arany lánc** csüngő briliáns kővel, megtaláló illő jutalomban részesül. **Funkelstein** iroda, **Petőfi-utca** 2379

Vérszegénységet

rendkívül gyorsan gyógyít a SCOTT-féle Emulsió és az ezen betegségből származó kedélytelenséget, csüggedést és gyengeséget is elhárítja. Az a jó hírnév, melyet a SCOTT-féle Emulsió kivívott magának, különösen

Vérszegénység

Az emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védelmét — a halászi — kérjük figyelembe venni.

eseteiben, azon alapszik, hogy annak elkészítéséhez azokat a legfinomabb szereket használják, melyek pénzért egyáltalán be nem szerezhetők, s amelyeket sok évi tapasztalat alapján tudtak felismerni, továbbá, hogy ezen alkatrészek a sajátos SCOTT-féle eljárás által izletes, könnyen emészthető Emulsióvá dolgoztatnak fel. Ennek eredménye ezen készítmény, melynek tápereje felülmúlhatatlan. 3895

Egy eredeti üveg ára 2 K. 80 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

VÁROS ÉS MEGYE

Aradváros rendkívüli közgyűlése.

— A tárgysorozat. —

Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1907. évi október hónap 11-ik napjának d. u. 4 órájára rendkívüli közgyűlést hirdetek, melyre a törvényhatósági bizottság tagjait meghívom.

Arad, 1907. október 6.

Károlyi Gyula, s. k. főispán.

Tárgy: 1. A tanács jelentése a Maros hidak kiépítésével kapcsolatos munkák elvállalása iránt megtartott ajánlati tárgyalás eredményéről. 2. u. az a Westinghouse-gyár által szállított egy automobil-omnibusz átvétele és ezzel kapcsolatosan foganatosítandó intézkedések tárgyában. 3. u. az, a révjog bérbeadása iránt tartott tárgyalás eredményéről. 4. A polgármester jelentése a város részére beszerzendő kölcsönök tárgyában. 5. A tanács jelentése **Fráter** és **Dömötör** vállalkozó mérnököknek 9000 korona előleg utalványozása iránt.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Október 7 —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogramm felüli súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogramm felüli súlyban 150—132 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban 132—134 fillérig; könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 134—136 fillérig.

Lechner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Aradvárosi és megyei telefon 475. szám.

Néhány napig maradék elárusítás!

Öltöny szöveteket

leszállított árban

772

árusítunk.

Nagy megtakarítás!

Szolid kiszolgálás!

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.
Sértésleltetés: Október hó 4. napján volt készlet 37.525 darab, október hó 5. napján felhajtott — 99 darab, október hó 5. napján elszállított 514 darab, október hó 6. napjára maradt készletben 37.110 darab.
A hízott sertésleltetés irányzata: Lanyha.

Budapest. áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 7.

Kínálat és vételkérő jó. Elkelt 35.000 métermázsza 5 fillérrel magasabb áron.

Az áruk 50 kilonként számítva:

	Déli szálat	5 órai szálat
Buza 1908. áprillisa 12.15—12.16	12.19—12.20	
Buza októberre 11.46—11.47	11.49—11.50	
Zab októberre 7.72—7.73	7.72—7.73	
Ross októberre 9.90—9.91	9.96—9.97	
Tengeri 1908 májusra 6.80—6.81	6.82—6.83	

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	648 50
Magyar hitelrészvény	764 50
Osztrák-magyar államvasúti részvény	865 —

IDEGENEK ARADON.

— Október 7. —

Fehér Kereszt-szálloda. Boldea György százados Szászváros. — Pop Jusztin dr. ügyvéd Szászváros. — Bontescu Mihály bankigazgató és neje Hátzeg. — Vád Aurél dr. ügyvéd Szászváros. — Ráfáel Miksa dr. ügyvédjelölt Déva. — Brendicsan Tiberius dr. ügyvéd Nagyszeben. — Bencze Bálint százados Debrecen. — Pecher Aranka és leánya Szeged. — Bretter Márton és neje Gyulafehérvár. — Keller Nándor és neje Vajdahunyad. — Ráfáel Miksáné Algyógy. — Tábori Lajos és neje Temesvár. — Fántó Gábor gazdálkodó Szolnok. — Löwinger Béla kereskedő Debrecen. — Feslő Károly lelkész Nagyvárad. — Csillag Jeonóné magánzónó Szeged. — Purjész Miksa kereskedő Szeged. — Halász Béla hivatalnok és neje. — Wiener Soma mérnök Brunn. — Sonnenschein Endre és családja Nagyvárad. — Hazai Sándor hivatalnok Pécs. — Kövessl Márton könyvelő Nagykikinda. — Tarján-Gyula igazgató Körmöcbánya. — Delfin Sándor utazó Budapest. — Barta Jakab utazó Budapest. — Pollák Henrik utazó Budapest. — Fenyves Sándor utazó Budapest. — Panker Gusztáv utazó Budapest. — Gál Simon utazó Budapest. — Grossz József utazó Budapest. — Török Izó utazó Budapest. — Glazer Simon utazó Budapest. — Valdman Ottó utazó Budapest. — Fried Ignác utazó Budapest. — Busztin Samu utazó Bécs. — Steiner Imre utazó Bécs. — Hahn Jenő utazó Bécs. — Böhm Lajos utazó Bécs. — Glück Adolf utazó Bécs. — Schweiger Lipót utazó Miskolc.

Központi szálloda. Návay Lajos képviselőházi alelnök, országgyűlési képviselő. — Bernátsky Vilmos képviselőházi tisztviselő. — Sümegi Vilmos országgyűlési képviselő. — Irsay József országgyűlési képviselő. — Györgypál Domokos dr. országgyűlési képviselő. — Páris Gábor dr. ny. főszolgabíró. — Schiller Ede Jenő az osztrák déli vasutak főfelügyelője. — Fischer Géza mérnök és neje. — Kátóna János bérli Tápiszele. — Haber Márton mérnök Nagyvárad. — Steiner József állatorvos Beél. — Ferenc Samu lelkész Magyarcséke. — Mayer Ferenc vendéglős Budapest. — Palágyi Gyula hivatalnok Budapest. — Banja Gyula könyvelő Hódmezővásárhely. — Fischer Norbert könyvelő Lugos. —

Hartenstein Jenő fatereskedő Budapest. — Frankl Gyula fatereskedő Kolozsvár. — Menczer Lipót vármegyei főpénztáros Nagybecskerek. — Ujhelyi Sándor gabonakereskedő Békéscsaba. — Fischhof Sándor gabonakereskedő Bécs. — Miericska August gabonakereskedő Bécs. — Bruck Sándor fatereskedő Batta. — Ponyicz Pál lelkész és neje Temesbütyin. — Nagy Ferenc férfiszabó. — Finaly K. Lipót gyáros Budapest. — Schaar Mór fatereskedő Temesvár. — Berkovits Herman utazó Miskolc. — Frenkel Lajos utazó Budapest. — Pfeifer Lajos utazó Budapest. — Eppenstein György utazó Boroszló. — Kerisch Armin utazó Budapest. — Kasser József utazó Bécs. — Semmel József utazó Budapest. — Komlós Gábor utazó Budapest. — Wittenstein Károly utazó Budapest. — Schiller Péter utazó Budapest. — Hiller Kálmán utazó Budapest.

Vass szálloda. Elek István körjegyző Szabadfalu. — Schwartz Samu utazó Budapest. — Gál Miklós hivatalnok és neje Budapest. — Janatka József erdőmester Nagykövesd. — Pollák Zsigmond magánzó Marosvásárhely. — Spitzer Izidor utazó Budapest. — Horovitz Géza utazó Salgótarján. — Graff Imre utazó Eszék. — Veisz Arthur kereskedő Budapest. — Egloff Henrik kereskedő Bécs. — Komlósi Adolf utazó Bécs. — Horvát S. utazó Budapest. — Kozma János lelkész Buttyin. — Török Árpád körjegyző neje Világos. — Herman Pál ügyvédjelölt Dárda. — Sólyom Lajos utazó Budapest. — Huffnagel Vencel utazó Prága. — Gönecke Vilmos kereskedő Brunn.

Nemzeti Színház

B) bérlet.

B) bérlet.

Kedden, 1907. évi október hó 8-án:

A sogun.

Amerikai operette 2 felvonásban. Irta: Glyde M. Kinley. Fordította: Faragó Jenő. Zenéjét szerző: Luders G.

SZEMÉLYEK:

Fló-Hé, sogun	Szathmári A.	Ti-Tu, nemes	Kun Irén.
Hánki-Pánk	Faludi K.	Omi Omi	Zalai Margit.
Hönn-Bönn	Kállai Jolán.	Spengel	Leőve Leo.
Ki-Otori	Ladislai J.	Ajtónálló	Kozma Pál.

Közdete este 7 és fél órakor.

NYILTTER.

Nincs többé gabonaüszög a NUMA DUPUY és TÁRSA

magcsávázó szerének alkalmazása mellett. Már 24 éve a legjobb sikerrel használják a buzaüszög ellen, továbbá a tengeri, árpa, zab üszög és korom ellen.

Egy csomag 2 métermázsza vetőmagra 50 fill., egy métermázsza vetőmagra 26 fill.

Óvakodjunk értéktelen utánzatok használatától és vételeitől.

Kapható Aradon: Baumann Ignác, Burza Testvérek, Écs Armin, Karácsonyi Antal, Daimel Lajos urak kereskedéseiben. 2374

Numa Dupuy és Társa,

Bécs, VI/L, Windmühlgasse 33.

A Pécsi Országos
Kiállítás on
legmagasabb kitüntetést,
diszoklevelet nyert.

Wolf János

uri és női cipész

Arad, Weitzer János-utca Minorita-p.

Elvállal minden a szakmába vágó munkát a legszebb kivitellel a legújabb divat szerint. Továbbá elvállalok anormis lábakra ortopéd-cipő elkészítését, valamint az önkéntes uraknak előírás szerinti bakancs vagy csizma elkészítését elvállalom, azon reménnyel, hogy a legnagyobb leányoknak megfellel.

Tisztelettel

Wolf János.

586

Berliner gyermek kabátok,

Valódi Benger-gyártmányú dr. Jäger tanár-féle

gyapju alsó-ruházat

ugyszintén harisnyák, elismert legjobb minőségben, legnagyobb választékban, feltétlen olcsó szabott árak mellett.

férfiak, nők és gyermekek részére,

Bársony Andor harisnya-nagykereskedésében, Arad, Szabadság-tér 17. sz.

fejkötők, sapkák, cipők és keztyűk, valamint gyermek alsóingek, nadrágok és öltönyök.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Halász Henrik
Női divatház
Női kosztüm ruha szövetek, selymek, blouz bárso-
nyokat, delainokat, barchet és flanelket valódi szépes-
ségi vásznak, asztalneműeket, zsebkendőket, téli alsó-
ruhákat, ág takarókat, függöny és szőnyeg, csipke
és díszárakat, harisnyákat, esőernyőket és szabó-
kellékek nagy válasz-
tékban kap-

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Megantistatistáknek 10% engedmény.
A nagyérdemű vásárló hölgyközönség figyelmé-
be ajánlom, hogy az őszi idényre újdonságokkal
felhalmazott áruraktáramat megnyitottam és bámulatos
árakban rendelkezésére bocsátom.

2315

APRÓ HIRDETESEK.

T.

Mégis olyan édes lenne néha ott!
Kérem, törölje azt a két jó szót.
—s. 2383

Keresek

egy vízvezeték 2 szobás lakást
nov. 1-ére. szükséges mellékhelyi-
séggel. Értesítést kérek Lengyel
testvérekhez. 2384

3 vagy 4 évről gyermekét

teljes ellátásra elfogad Tóth An-
drás Arad, Téli-utca 4/a. 2389

Őszi saison 1907.

most jelent meg eredeti francia
blous album színes divatképekkel
ára K. 1:50 kapható **Ingusz I.**
és Fia könyv- és papírkereskedé-
sében Arad, Telefon 517. 361

Magányos ház

1-ső novembertől kiadó, esetleg
eladó. Zsigmondháza 24/a. 2377

Keresek

azonnali belépésre szorgalmas fü-
szeres segédet. Fizetés 24 korona.
Lakás. Koszt. Hirschmann Ignác,
Lippa. 2381

Egy ügyes kereskedő segéd,

üzletvezető helyettes, vidéki fo-
gyasztási szövetkezetnél azonnal
alkalmazást nyer. A román nyelv
ismerete szükséges. Ajánlatokat
„Szorgalmas” jelige alatt továbbít
a kiadóhivatal. 2179

Egy ügyes kereskedő segéd,

a ki a fűszer-, rőfös- és rövidárut
teljesen érti, jó eladó, magyar, né-
met és román nyelvet teljesen
birja, azonnali belépésre kerestetik.
Irsai Samu, Világos. 2312

2 szép szoba,
előszoba, minden hozzá-
tartozóval hirtelen beál-
lott változás folytán No-
vember 1-re átadó. Cim
a kiadóhivatalban. 2349

Veszek könyveket,

egész könyvtárakat, Lexikonokat,
jobb folyóiratokat és hangjegyeket
legmagasabb árakon. — **Kerpel**
Izab könyv- és papírkereskedése
és kölcsönkönyvtára, Aradon. 356

Angyal-utca 27. sz.latti a

szatócs-üzlet november 1-től kiadó.
Bővebbet Angyal-utca 20/a.

Téli szalonna,

perzselt, száraz, zsir és sózott hár-
kapható Rauchbauer Nándornál,
Ujszentannán. 2249

Az izraelita templom épületben

egy nagy sarok-üzlet raktárral és
pincével kiadó. Bővebbet Herczföld
Gyulánál ugyanott. 2356

Mesés szép lesz minden hölgy

a Hajós-féle világhírű

ARADI IBOLYA-CRÈME

bámulatos hatásától.

Szeplő, májfolt, bibircs,

bőrvörösséget és mindennemű arcztisztát-
lanságot varázsszerűen gyorsan eltüntet.A párisi és londoni hygienicus kiállításon nagy aranyérmekkel, ke-
resztvel és díszoklevéllel kitüntetve.

Egy tégelynek ára 1 kor., dupla tégely 2 kor.

Ibolya szappan 70 fillér, Ibolya tej 1 kor.
és Ibolya hölgyper 1 korona 20 fillér.Ovakodjunk értéktelen utánzatok és hamisítványoktól.
A bevásárlásnál csakis Hajós-féle aradi készítményeket tessék
kérni és elfogadni, minden más ajánlatot visszautasítani.

Kapható a készítőnél:

313

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerárán

Arad, Andrassy-tér 22., a megyeházzal szemben,

továbbá Földes Kelemen, Kossuth Pál, Ring Lajos, Hauer Lajos, Vojtek
Kálmán, Berger Gyula gyógyszerészek áránál és Vojtek és Welcz droguáriájában.

Vászon és Chiffon maradékok ismét kaphatók!

Zsolnai hölgy posztók

cseppmentes, legdivatosabb costüm kelmék fekete, tegethof, bar-
na, zöld, szürke és más divatszínekben nálunk eredeti gyári
áron kaphatók.

Páratlan nagy választék fekete kelmékben ruhákra és 140 cm.
széles costümökre a legfinomabb minőségig.

Rosenblüh H. és Társa.

Vászon és Chiffon maradékok ismét kaphatók!

Kirakataink szíves meglátogatását kérjük.

Kirakataink szíves meglátogatását kérjük.

336

Hölgyközönség figyelmébe!

2313

Van szerencsénk a t. hölgyközönség tudomására adni, hogy az eddigi (Aradon, színház-épület II. emelet jobbra, a szabadság-téri oldalon)

női ruha Confectio
műtermünket a leg-
újabb divatu női
kalap raktárral
bővítettük ki.

S azon kedvező helyzetben vagyunk, hogy modern áruinkat a legmérszkeltebb árban árusítjuk. — Tisztelettel

Wolff nővérek.

Ugyanott ügyes fizető és tanuló lányok felvétetnek.

Ujszentanna község jegyzői irodájában egy a közigazgatási ügykezelésben némi jártassággal bíró

kísérítő irnok

havi 66 korona tix
fizetés mellett 4—5
havi időtartamra fel-
vétetik. Az állás azon-
nal elfoglalandó.

Ujszentanna, 1907. okt. 7.

Vass Dezső,

jegyző.

Értesítés.

A cs. és kir. 7. hadtest hadbiztossága kereskedelmi szokvány szerint következő gabonameonységet vásárol:

Beszállítandó:

Temesvárott 9000 esetleg 9400 mm. rozs, 6800 mm. zab.

Aradon 1240 mm. zab.

Szegeden 400 mm. rozs, 780 mm. zab.

Nagyváradon 4900 esetleg 5400 mm. rozs, 11600 esetleg 12600 zab.

Kisszentmiklóson 4000 mm. zab.

A hadtest hadbiztossága magának határozottan fentartja azon rozs és zab mennyiségeket, melyek az egyes állomásokon mint esetleges nagyobb szükségletek vannak kimutatva, függetlenül a kimutatott rendes szükséglettől elfogadni vagy visszautasítani.

A felbélyegzett eladási ajánlatoknak október hó 15-én délelőtti 10 óráig kell a hadtest hadbiztosságánál beérkezniük.

A közelebbi feltételek a temesvári, aradi, szegedi és nagyváradai élelmiszeri raktáraknál fekvő telj. tartalmu értesítésben és szokványfüzetben (utóbbi ottingyen is kapható) foglaltatnak.

Temesvárt, 1907. évi október hó 1-én.

A cs. és kir. 7. hadtest hadbiztossága.

2373

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Hirdetmény.

Alóírt Első szászrégeni tutajkereskedő társulat eladja 1907. október 30 án délelőtti 10 órakor Szászrégenben iroda helyiségében tartandó írásbeli ajánlatok elfogadása mellett, szöbéli árverésen a legjobbat ígérőnek származási helyenként avagy összesen ideai vágású Maroshévízi (Toplicai), Ratosnyai és Déda-Bisztrai, valamint az ideai turajozásnál itt visszamaradt múlt évi dön'ésű tutajfáját körülbelül 45.430 darab 53290 köbméter hozzávetőleges tartalommal.

A bővebb árverési feltételek a társulat irodájában betekinthező, kívánatra megküldetnek.

Szászrégen, 1907. október hóban.

Első szászrégeni tutajkereskedő társulat.

Sok millió előkelő
urbölgy használja
a világhírű

Földes-féle
Margit-Cremet,

mely zsírtalan, ártalmatlan és rögtön szépi.

A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, málfoltok, bőrtakák, pattanások, kiütések s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégeyi elhasználása után erről mindenki meg fog győződni.

Készíti:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Főraktár:

308

Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Kapható a világ minden nagyobb gyógyszerésztárában.

MUNK R. ÉS TÁRSA
KARÁNSEBES.

Hordó-, parkett- és faárúgyár

ajánlja készítményeit:

bükk- és tölgyfa-parketta

legjobb kiviteben, kartelen kívül,

fagyapot

szőlő- és gyümölcs csomagoláshoz,

állványok, szőlő- és gyümölcs eltartásához.

Különlegesség:

1918

téglaszáritó keretek

hornyolt és hódfarku téglák szárításához.

Fogorvosi

és

fogtechnikai műterem.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Aradon. József főherceget ut 1. sz. házban

fogorvosi és fogtechnikai

műtermet nyitottam, a hol minden a szakmába illő műtéseket pontosan és és jutányosan végzek.

Kiváló tisztelettel

VAJDA BENŐ

1572

fogorvos.

Mérlegképes

könyvelő,

egyben gyakorlott magyar le-
velező, november 1-től

felvétetik.

Ajánlatok eddigi működésük leírásával és igényeik megjelölésével Kohn H. és Fia borszármazásához, Mene cím alatt küldendők. — Szakmabeliek előnyben részesülnek. 2372

Fermetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

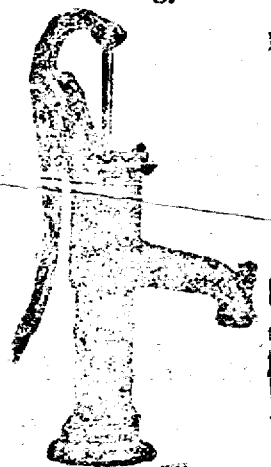
Borszivattyuk

s hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyú hengerből a bor utolazé seppig kifolyik, a szőlő magvak, bóják és egyéb tisztáltságon azonnal továbbíthatnak, ezáltal a szivattyú nem rozsdás és a bort nem szennyezi, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás

Tűzi fecskendők

helyő szelepekkel. Közö-
geknek legalkalmasabb,
mert homokos és sáros víz hasz-
tálásánál sem lapadnak meg a
szolgálatot, — a gép jó működésé-
ért 3 évi jótállás (ingyen javítás),
hozzá való országos egységes cea-
varok és a legjobb minőségű belül
gumirozott,
kendercsövek
s legolcsóbb
árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel
olcsóbbak és
jobbak, mint
barmely bol-
vagy külföldi
gyárban.

Hönig Otto

a. királyi szabadalmazott tűzi fecskendő
és szivattyú készítő. 290

Arad. Rákóczi-utca 27. sz.

Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyáranak festékével.